

GINA WĘGIERSKA GÓRKA



PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DO ZMIANY MIEJSCOWEGO PLANU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
OBSZARU GÓRNEJ CIĘCINY**

GRUDZIEŃ 2025

Wykonawca:



ul. Rzemieślnicza 1 /801
30-363 Kraków
www.terra-adp.pl

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Agnieszka Rozenau-Rybowicz
mgr inż. Sabina Ostrowiak

1. Wstęp	5
1.1. Podstawa prawna, cel i zakres prognozy	5
1.2. Zawartość i główne cele projektu	6
1.3. Powiązania z innymi dokumentami	7
1.4. Metody sporządzania prognozy	8
1.5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektu	8
2. Stan i przemiany środowiska	9
2.1. Położenie obszaru	9
2.2. Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego	10
2.2.1. Położenie fizyczno-geograficzne	10
2.2.2. Budowa geologiczna terenu	12
2.2.3. Ukształtowanie i rzeźba terenu	14
2.2.4. Złóża kopalin	14
2.2.5. Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna	14
2.2.6. Klimat	16
2.2.7. Wody powierzchniowe i podziemne	19
2.2.8. Flora, fauna i bioróżnorodność	24
2.2.9. Powiązania przyrodnicze	30
2.2.10. Dziedzictwo kulturowe	32
2.2.11. Krajobraz	33
2.2.12. Formy ochrony przyrody	37
2.3. Stan środowiska i zagrożenia na obszarze objętym projektem zmiany planu, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	41
2.3.1. Stan wód podziemnych i powierzchniowych	41
2.3.2. Stan powietrza atmosferycznego	42
2.3.3. Klimat akustyczny	45
2.3.4. Pola elektromagnetyczne i promieniowanie	45
2.3.5. Zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi	46
2.3.6. Zagrożenia geologiczne	50
2.3.7. Zagrożenie powodzią i podtopieniami	51
2.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu	53
2.5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu zmiany planu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	54

2.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu.....	59
3. Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko.....	61
3.1. Oddziaływanie projektu zmiany planu na różnorodność biologiczną, faunę i florę, powierzchnię ziemi, glebę, wody, powietrze, klimat, krajobraz, zabytki, dobra materialne, ludzi oraz zasoby naturalne.....	61
3.2. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe i stałe	62
3.3. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	64
3.4. Wpływ przewidywanych oddziaływań na istniejące i planowane obszary chronione w tym na obszary Natura 2000	64
4. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.....	65
5. Rozwiązania alternatywne	66
6. Wnioski złożone do prognozy.....	67
7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	67
8. Bibliografia	70

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna, cel i zakres prognozy

Podstawą prawną wykonania prognozy są:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 1130);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 1112);

Prognozę wykonano w zakresie i stopniu szczegółowości uzgodnionym przez:

- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach
- Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Żywcu.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu w procesie opracowywania projektu.

Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez propozycje zagospodarowania terenu, ustalone w zapisach projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny, w gminie Węgierska Górka.

Prognoza ma za zadanie:

- określić (ocenić i analizować) istniejący stan środowiska oraz jego ewentualne zmiany w przypadku braku realizacji projektowanych rozwiązań,
- określić pojawiające się zagrożenia wynikające z dopuszczenia przez projekt zmiany planu, innych niż dotychczasowe sposobów użytkowania terenów, obiektów i instalacji, w szczególności na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- sprawdzić, czy zostało uwzględnione – znaczące oddziaływanie obiektów i instalacji, na środowisko i dobra materialne,
- ocenić skutki dla środowiska, wynikające z realizacji projektowanych zamierzeń, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
- sprawdzić i ocenić przewidywane znaczące oddziaływania – na cele i przedmiot ochrony środowiska obszaru gminy i obszarów sąsiednich – w tym także na obszarach Natura 2000,
- sprawdzić i ocenić, w jakim stopniu proponowane działania i przedsięwzięcia mogą mieć ewentualny niekorzystny wpływ na przyjęte cele ochrony środowiska na obszarze gminy,
- sprawdzić i ocenić, w jakim stopniu projektowane zamierzenie określiło i uwzględniło, sposób i zakres wymaganego zapobiegania negatywnym skutkom oddziaływania na

środowisko, jego ograniczania lub konieczność zastosowania kompensacji przyrodniczej – w szczególności na ochronę obszarów Natura 2000,

- przedstawiać rozwiązania alternatywne, wobec rozwiązań ujętych w treści projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny,
- zawierać informacje o ewentualnym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- zawierać streszczenie w języku niespecjalistycznym.

1.2. Zawartość i główne cele projektu

Podstawą sporządzenia projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny, w gminie Węgierska Górka jest: Uchwała Rady Gminy Węgierska Górka Nr 0007.VI.81.2025 z dnia 14 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Górnej Cięciny, obejmująca jedynie zmiany w zakresie ustaleń tekstowych zawartych w § 17 Uchwały Nr XXXII/238/98 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 17 czerwca 1998 r.

Zmiana planu dotyczy przepisów szczegółowych określających warunki zabudowy i zagospodarowania terenów działalności gospodarczej UsP: w § 17 ust. 1 wyrażenie: „działalność związaną z funkcjonowaniem Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowo-Handlowego „Żywiec-Zdrój”- rozlewni wód pitnych i związaną z tym produkcję opakowań” otrzymuje brzmienie: „działalność gospodarczą z wykluczeniem lokalizacji nowej zabudowy”.

Ryc. 1 Obszar, którego dotyczy zmiana planu



Obszar, do którego odnoszą się proponowane zmiany ustaleń planu ma powierzchnię ok. 0,5 ha i jest zagospodarowany istniejącymi zabudowaniami produkcyjno-usługowymi.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje modyfikację treści §17, dotyczącego terenów oznaczonych symbolem UsP – terenów działalności gospodarczej. Wprowadzenie zmian ma na celu aktualizację i doprecyzowanie

zapisów planistycznych w sposób umożliwiający racjonalne zagospodarowanie tego obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego poprzez: wyeliminowanie odniesienia do jednego, nie istniejącego już przedsiębiorstwa, ograniczającego możliwości adaptacji istniejącego zagospodarowania terenu do zmieniających się realiów gospodarczych. Wprowadzenie ogólnego zapisu „działalność gospodarcza” zapewnia większą elastyczność inwestycyjną przy zachowaniu funkcji gospodarczej. W projekcie wprowadzono zakaz lokalizacji nowej zabudowy. Jest to zasadne biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenu, w którym brak miejsc dla lokalizacji nowych budynków.

Zmiana ma na celu zwiększenie funkcjonalności i elastyczności ustaleń dotyczących terenu przeznaczonego pod działalność gospodarczą, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

W projekcie zmiany planu nie wprowadza się modyfikacji w części graficznej.

1.3. Powiązania z innymi dokumentami

Na obszarze objętym zmianą planu obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego górnej Cięciny przyjęty Uchwałą Nr XXXII/238/98 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 17 czerwca 1998 r.

Zmiana planu dotyczy jedynie przepisów szczegółowych określających warunki zabudowy i zagospodarowania terenów działalności gospodarczej UsP zawartych w § 17.

Zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, § 17 brzmi:

1. *Wyznacza się tereny działalności gospodarczej oznaczone na rysunku planu symbolem UsP z podstawowym przeznaczeniem pod działalność związaną z funkcjonowaniem Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowo-Handlowego "Żywiec -Zdrój"- rozlewni wód pitnych i związaną z tym produkcją opakowań*
2. *Na terenach o których mowa w ust.1 dopuszcza się:*
 - 1) *remonty, przebudowę i wymianę budynków i u rządzeń związanych z działalnością gospodarczą w zakresie nie powodującym pogorszenia walorów krajobrazowo-widowiskowych i estetycznych obiektów,*
 - 2) *urządzenie zielenią wysoką izolującą obiekty produkcyjne od drogi i potoku*
 - 3) *lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz tras i urządzeń komunikacyjnych związanych z profilem produkcji ,z wyjątkiem obiektów i urządzeń usług technicznych motoryzacji i stacji paliw*
3. *Na terenach o których mowa w ust.1 ustala się zakaz:*
 - 1) *realizacji obiektów i urządzeń powodujących degradację środowiska*
 - 2) *realizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi*
 - 3) *rozbudowy i nadbudowy istniejących obiektów*
4. *Wszelkie zamierzenia dotyczące zmiany sposobu zagospodarowania posiadanych działek należy uzgadniać z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym.*

Projekt zmiany planu nie narusza ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Węgierska Górka, zatwierdzonego Uchwałą

Nr XXII/170/2001 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 4 września 2001 r. z późn. zm. Zgodnie z ustaleniami rozdz. 10 Studium, dopuszcza się doprecyzowanie ustaleń studium w zakresie korekt zasięgu przestrzennego terenów określających kierunki zagospodarowania przestrzennego poszczególnych obszarów, przy zachowaniu zgodności z określonymi w studium celami rozwoju, w następujących sytuacjach m.in. potrzeb dostosowania do istniejącego stanu zagospodarowania.

1.4. Metody sporządzania prognozy

Prognoza jest oceną oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny w gminie Węgierska Górka, a w przypadku niekorzystnych zmian, propozycją jego modyfikacji w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Osiągane jest to poprzez ocenę skutku, czyli wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń projektu oraz sformułowanie propozycji zmian lub alternatywnej wersji ustaleń, określających osiągnięcie możliwie korzystnego stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

Prognoza oddziaływania projektu na środowisko opiera się przyjęciu założenia, iż procesy zachodzące obecnie w środowisku będą nadal występować, ale może zmienić się ich intensywność. Toteż ocena oddziaływania projektu opiera się na analizie aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i określeniu progów krytycznych. Na tej podstawie przewiduje się zachowania i reakcje środowiska na zadany czynnik. Czynnikiem są przemiany środowiska wynikłe z realizacji projektu. Prognozę oddziaływania na środowisko projektu wykonano w oparciu o metody analogii, analizy środowiskowej i statystycznej oraz prognozowania eksperckiego.

W dokumencie „Prognozy oddziaływania na środowisko...” zastosowano metodę opisową, co skutkuje przedstawieniem części tekstowej opracowania. Z uwagi na brak zmian w sposobie przeznaczeniach terenów nie przedstawia się załączników graficznych.

1.5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektu

Analiza skutków realizacji postanowień projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego może odbywać się w ramach analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Do dokonywania takiej analizy jest zobowiązany, zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wójt, burmistrz lub prezydent danej gminy. Analiza taka powinna być przeprowadzana co najmniej raz w kadencji.

W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Zgodnie z art. 10 Dyrektywy

2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w celu uniknięcia powielania monitoringu raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Gminy.

2. Stan i przemiany środowiska

2.1. Położenie obszaru

Gmina Węgierska Górka położona jest w centralnej części powiatu żywieckiego, który jest najbardziej wysuniętym na południe powiatem województwa śląskiego. Składa się z czterech sołectw: Węgierska Górka, Cięcina, Cisiec, Żabnica. Ma wydłużony kształt w kierunku północno-zachodnim i południowo-wschodnim. Południowe granice przebiegają 2 km od granicy polsko-słowackiej. Jej południowo wschodnie granice geograficzno – administracyjne wyznaczone są wzdłuż grzbietów masywów Romanki (1366 m n.p.m), Lipowskiej (1324 m n.p.m.) i Prusowa (1010 m n.p.m.). Północno – zachodnia granica gminy opiera się o jeden ze szczytów masywu Baraniej Góry – Glinne (1021 m n.p.m.). Gmina położona jest nad rzekami Soła, Żabniczanka i Cięcinka

Gmina Węgierska Górka graniczy:

- od północy i północnego-wschodu z gminą Radziechowy-Wieprz,
- od wschodu z Jeleśnią,
- od południa z Ujszoły,
- od zachodu i południowego-zachodu z Milówką.

Gmina zajmuje powierzchnię 77km², co stanowi 7,4% powierzchni powiatu żywieckiego, a jej populacja wynosi 14 430 osoby – niemal 10% ludności powiatu.

Tabela 1 Ogólna charakterystyka gminy Węgierska Górka

Gmina Węgierska Górka			Powiat żywiecki
Lata	2022	2023	
L. miejscowości	4		69
Powierzchnia w km ²	77		1040
Ludność w tysiącach	14,53	14,43	148,83
Ludność na 1 km ²	190,0	188,6	143,1
Ludność w % ogółu ludności korzystająca z instalacji:			
• wodociągowej	61,2	61,4	61,5
• kanalizacyjnej	87,4	87,5	81,5
• gazowej	0,1	0,0	19,3
Obszary prawnie chronione w ha	4 690	4 690	54 188,97
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w %	61,3	61,3	52,1
Lesistość w %	51,7	51,7	52,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 1 zastępująca brakującą część drogi ekspresowej S1 relacji Bielsko-Biała-Zwardoń. Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 139 relacji Katowice-Zwardoń.

Ryc. 2 Powiązania komunikacyjne

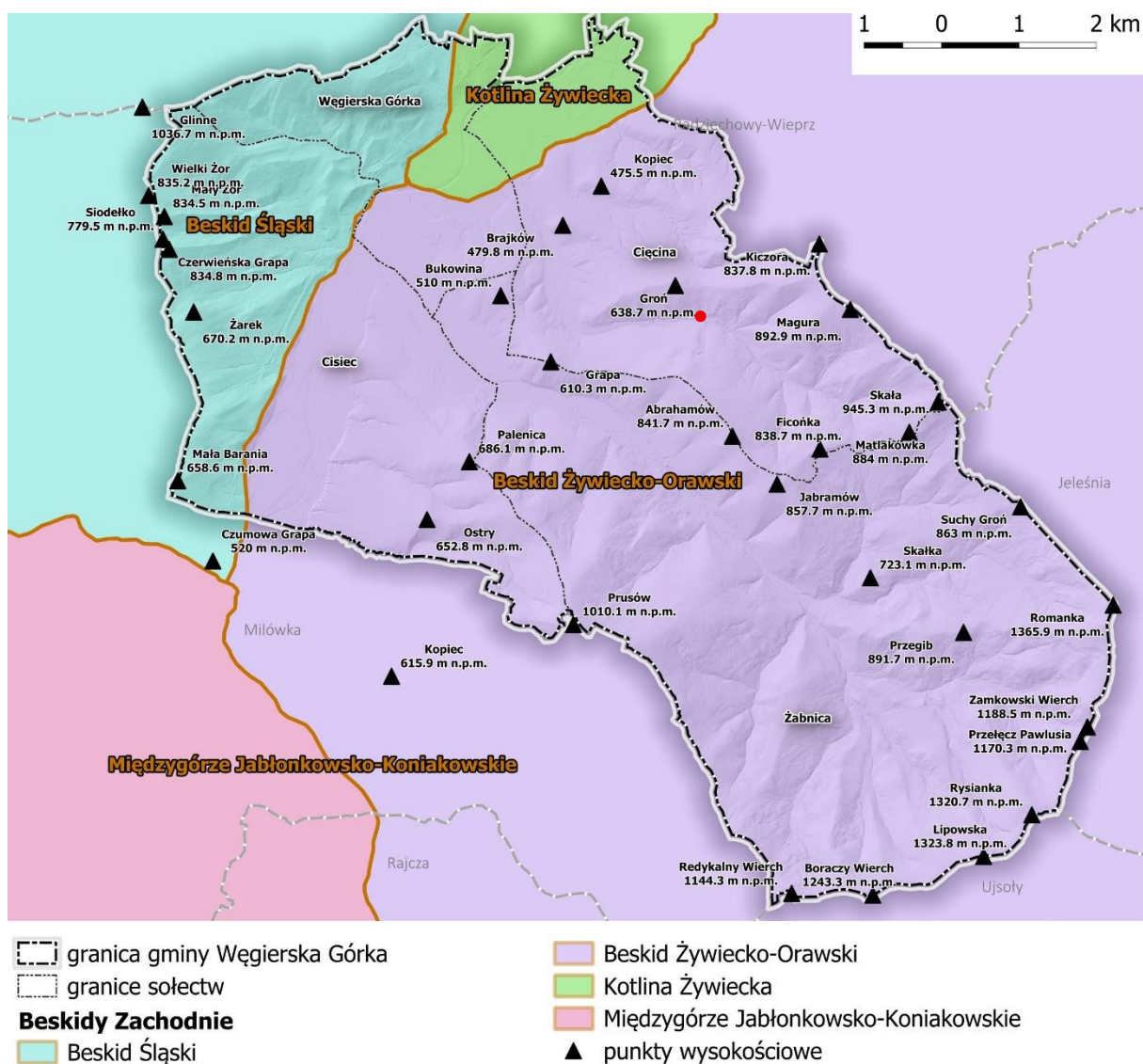
podprowincji: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, makroregionu: Beskidy Zachodnie, mezoregionów: Beskid Żywiecko – Orawski, Beskid Śląski oraz Kotlina Żywiecka (Ryc. 2).

Największa część powierzchni gminy znajduje się w obszarze Beskidu Żywiecko – Orawskiego). Obszar zbudowany jest ze skał fliszu zewnętrznokarpackiego, należących do jednostki magurskiej, wśród których formotwórcze są silnie odporne, gruboławicowe piaskowce magurskie i miejscami piaskowce ciężkowickie. Występuje tu szereg grzbietów o ogólnym przebiegu z południowego zachodu na północny wschód, w większości o charakterze inwersyjnym. Szczególnie wyodrębniają się: na zachodzie Masyw Pilska (1557 m n.p.m.) i Romanki, dalej na wschód Pasma Mędralowej (1169 m n.p.m.), przechodzące na północy w Pasma Jałowickie (Jałowiec, 1110 m n.p.m.), a na wschodzie w najwyższe Pasma Babiogórskie (Babia Góra, 1725 m n.p.m.) i dalej w Pasma Polic (Polica, 1369 m n.p.m.). Liczne są wychodnie skalne i pokrywy gruzowe, a także stoki o charakterze osuwiskowym. W najwyższych partiach Beskidu Żywiecko-Orawskiego występują formy erozyjne podobne do polodowcowych. Przez Beskid Żywiecko-Orawski przechodzi Europejski Dział Wodny, skłon północno-zachodni odwadnia Soła, północno-wschodni Skawa (dopływy Wisły), natomiast skłon południowy Orawa, należąca do dorzecza Dunaju.

Najmniejsza część powierzchni gminy znajduje się w zasięgu mezoregionu Kotlina Żywiecka. Kotlina stanowi jedno z kilku rozległych obniżen śródgórskich, typowych dla Karpat Zachodnich. Została wypreparowana w obrębie okna tektonicznego, w którym odsłaniają się serie podśląska i cieszyńska. Przyjmuje się, że kotlina powstała na skutek pchnięcia ku północy bloku Beskidu Małego przez nasunięcie płaszczowiny magurskiej; ma zatem genezę tektoniczno-denudacyjną. Kotlina Żywiecka cechuje się wyraźnymi granicami, które stanowią wklęsłe załomy morfologiczne, oddzielające ją od sąsiednich pasm górskich – Beskidu Śląskiego na zachodzie, Beskidu Małego na północy i Beskidu Żywiecko-Orawskiego na południu. Dno kotliny leży na wysokości 340–450 m n.p.m. i ma charakter pagórkowaty. Region odwadnia Soła, na której w najniższej, północnej części regionu utworzono Zbiornik Żywiecki (sama zapora znajduje się już w Beskidzie Małym). Dzięki niewielkim spadkom i urodzajnym glebom brunatnym, kotlina stanowi w większości region rolniczy. W centrum kotliny leży przemysłowe miasto Żywiec (ok. 32 tys. mieszkańców); zbiegają się tu też drogi i linie kolejowe, łączące Górny Śląsk i Małopolskę z północną Słowacją.

Zachodnia część powierzchni gminy znajduje się w zasięgu mezoregionu Beskidu Śląskiego. Region ten należy do zewnętrznego, niższego pasa beskidzkiego, zbudowanego głównie ze skał jednostki śląskiej (warstwy godulskie). Znajduje się pomiędzy doliną Olzy na zachodzie oraz doliną Soły i Bramą Wilko wicką na wschodzie. Beskid Śląski cechuje się rzeźbą średniogórską; strome, miejscami osuwiskowe stoki kontrastują z względnie płaskimi wierzchowinami. Na grzbietach górskich oraz na stokach znajdują się liczne wychodnie piaskowca (m.in. Malinowska Skała) i jaskinie szczelinowe (m.in. najdłuższa w całych Beskidach Zachodnich Jaskinia Wiślańska o długości korytarzy 2275 m i Jaskinia w Trzech Kopcach, 1250 m długości). Na tle innych części Beskidów region odznacza się poprzecznym przebiegiem głównych grzbietów w stosunku do przebiegu łuku Karpat; jest to efekt silnego rozczłonkowania obszaru przez źródłowy odcinek doliny górnej Wisły. W efekcie wykształciły się dwa południkowe pasma – niższe, graniczne pasmo Czantorii (995 m n.p.m.) na zachodzie i wyższe Pasma Baraniej Góry (Skrzyczne 1257 m n.p.m.) na wschodzie.

Ryc. 3 Położenie gminy Węgierska Górką na tle jednostek fizyczno-geograficznych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Regionalna geografia fizyczna Polski, praca zbiorowa pod redakcją: A. Richlinga, J. Solona, A. Maciasa, J. Balona, J. Borzyszkowskiego i M. Kistowskiego, Poznań 2021

2.2.2. Budowa geologiczna terenu

W budowie geologicznej gminy Węgierska Górka wyróżniamy utwory pochodzące z:

- czwartorzędu (kenozoik):
 - piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły;
 - piaski, żwiry i mułki rzeczne;
- paleogenu (kenozoik):
 - piaskowce, łupki, iłowce i rogowce,
 - piaskowce, łupki, zlepieńce, margle, podrzędnie iłowce i mułowce;
 - piaskowce z cienkoławicowymi mułowcami i iłowcami;
 - piaskowce i łupki
- kredy (mezozoik):
 - margle, łupki pstre, łupki i piaskowce,

- o piaskowce, mułowce i iłowce,
- o piaskowce, iłowce, margle i zlepieńce.

Beskid Śląski i Beskid Żywiecko-Orawski są pasmami górkami zbudowanymi z kompleksu utworów fliszowych, sfałdowanych w początkach neogenu i powtórnie w środkowym miocenie. Podłoże fliszu nie jest odsłonięte, a o jego rodzaju można wnioskować pośrednio na podstawie otoczków występujących w różnych ogniwach fliszu, oraz porwaków tektonicznych znajdujących się w spągu płaszczowin. Zasadniczy zrąb tektoniczny Beskidu Śląskiego tworzy płaszczowina godulska będąca częścią płaszczowiny śląskiej nasuniętej z południa w kierunku północnym. Płaszczowinę godulską budują: łupki - wierzchowskie, warstwy (gockie, piaskowce godulskie, warstwy istebniańskie oraz utwory trzeciorzędowe. Czarne, ilaste łupki wierzchowskie tworzą podstawę wierzchowiny. Nad nimi występują poziomy warstw w postaci krzemieniastych piaskowców naprzemianległych z twardymi, czarnymi łupkami (sporadycznie są odsłonięte). Piaskowce godulskie stanowią podstawowy składnik budowy szczytów i pasm górskich Beskidu Śląskiego. Są to gruboławicowe, zielonawe od glaukonitu, piaskowca z wkładkami łupków. Warstwy istebniańskie są najmłodszymi elementami płaszczowiny godulskiej. Tworzą je piaskowce i zlepieńce istebniańskie. Utwory trzeciorzędowe występują w postaci serii warstw piaskowcowo - łupkowych (piaskowce krośnieńskie, łupki menilitowe i mikowe.

Zrąb tektoniczny Beskidu Żywieckiego tworzy płaszczowina magurska zbudowana z: warstwy inoceramowej, piaskowców ciężkowickich przykrytych i częściowo podścielanych pstrymi łupkami, warstwy hieroglifowe, beloweskie i podmagurskie oraz tworzące najwyższe ogniwo piaskowce magurskie zróżnicowane na dwie strefy facjalne. W strefie zewnętrznej są to piaskowce sitnie glaukonitowe, natomiast w strefie wewnętrznej glaukonit zanika, a piaskowce są silniej mikowe.

Tabela 2 Obiekty geologiczne – jaskinie w gminie Węgierska Górka

Jaskinie			
Nazwa	Długość [m]	Głębokość [m]	Deniwelacja [m]
Jaskinia w Boraczej	28	8	8
Jaskinia w Glinnem	7	0	0
Jaskinia w Żabnicy	5	0	0
Nora przed Jaskinią w Boraczej	1,6	0	0
Schronisko Dziurawiec	2	0	0
Schronisko Głazowisko	3	0	0
Schronisko w Węgierskiej Górcie	3	0	2,5
Jaskinia w Boraczej	28	8	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://jaskiniepolski.pgi.gov.pl/>

Według danych z Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowego Instytutu Badawczego w granicach gminy Węgierska Górka znajdują się ciekawe obiekty geologiczne m. in.: gład trapezowy o szer. 227 cm i wys. 195 m (zlokalizowany nad potokiem "Glinne" w Ciścu w oddz. 13 c, Leśnictwo Zielona) objęty ochroną przyrody – pomnik przyrody (Decyzja PWRN w Krakowie z dnia 08.04.1969r. RL-op-8311/41/69) oraz następujące obiekty geologiczne (Tabela 2):

2.2.3. Ukształtowanie i rzeźba terenu

Węgierska Górka położona jest w dolinie rzeki Soły. Na terenie gminy do doliny Soły uchodzi dolina Żabniczanki oraz Cięcinki.

Dolina rzeki Soły przyjmuje przebieg zbliżony do południkowego, Żabniczanka natomiast biegnie z południowego – wschodu na północny – zachód, a Cięcinka przechodzi z przebiegu równoleżnikowego do południkowego.

Południowo-wschodnie, geograficzno - administracyjne granice Gminy przebiegają wzdłuż grzbietów Romanki (1366 m n.p.m.), Lipowskiej (1324 m n.p.m.) i Prusowa (1010 m n.p.m.). Północno-zachodnia granica Gminy opiera się o jeden ze szczytów masywu Baraniej Góry - Glinne (1021 m n.p.m.).

Rzeźba terenu gminy Węgierska Górka należy do typów:

- średnio i nisko - górską z lokalnymi elementami rzeźby wysokogórskiej,
- dolin i kotlin.

Dolina Soły w granicach gminy przybiera formę płaskodennej, sterasowanej doliny rzeki górskiej. Dno doliny położone jest na wysokości 390 do 435 m n.p.m. Na wysokości poniżej ujścia Żabniczanki koryto Soły zbliża się do stoków Beskidu Śląskiego przybierając jednostronnie formę koryta przelomowego.

Obszar gminy Węgierska Górka jest mocno zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, najbardziej korzystnymi do zainwestowania są tereny o nachyleniu stoku poniżej 6°.

2.2.4. Złóża kopalin

W granicy gminy Węgierska Górka nie ma zlokalizowanych złóż surowców mineralnych. Nie ma tutaj także wyznaczonych terenów ani obszarów górniczych.

2.2.5. Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Obszary rolnicze gminy położone są na wysokości 400 do 700 m n.p.m. Występują w dolinie Soły oraz na stokach dolin i grzbietów górskich. W większości położone są na terenach o dużych spadkach. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz trudne warunki morfologiczne sprzyjają występowaniu licznych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych tworząc mozaikę zróżnicowanych biocenoz. Gleby orne należą przede wszystkim do V i VI klasy bonitacyjnej. Jedynie na zachodnich stokach Beskidu Żywieckiego miejscami występują gleby klasy IV i sporadycznie klasy III. Są to gleby wietrzeniowe, fliszowe o różnej miąższości (przewaga płytkich) i o zróżnicowanej szkieletowości, brunatne kwaśne i wylugowane.

W dolinie Soły występują mady o urozmaiconym składzie mechanicznym oraz fragmentami gleby mułowo - torfowe, okresowo nadmiernie wilgotne.

Produkcyjność gleb w gminie jest ściśle uzależniona od rodzaju zwietrzliny oraz wysokości nad poziomem morza. Zwietrzelina fliszowa jest tu z reguły bezwęglanowa, kwaśna i silnie kwaśna, najczęściej gliniasto - pylasta o dużej ilości szkieletu. W przypadku

zwietrzliny piaskowców z domieszką łupków - zawsze ilość szkieletu jest mniejsza i jest on drobniejszy.

Na terenie gminy największy obszar zajmują gleby brunatne górskie 51 % oraz górskie gleby bielcowe 42 % powierzchni gminy. Fragmentarycznie występują rankery oraz gleby hydrogeniczne.

W gminie Węgierska Górka występują cztery podtypy gleb brunatnych, a mianowicie:

- brunatne bielcowe 12%
- brunatne kwaśne 33%
- brunatne wyługowane 5%
- brunatne właściwe 1%.

W brunatnych bielcowych na proces brunatnienia nakłada się bielcowanie górnej części profilu, potęgowane przez takie czynniki jak silne zakwaszenie, monokultury świerkowe, znaczna ilość opadów. Występują na niezbyt dużych płatach w uroczyskach Prusów, Tymanowa, Sucha Góra oraz Barania w dolnej lub środkowej partii łagodnych zboczy.

Największe płyty gleby brunatnej kwaśnej występują w obrębie Węgierska Górka w uroczyskach Romanka, Wojtasia, Bystra, Cięcina. Występują pod siedliskami lasu mieszanego górskiego i lasu górskiego.

Gleby brunatne wyługowane występują na kilku niewielkich fragmentach w rejonie Słotwiny w zwietrzelinie zawierającej znaczną domieszkę lub przewagę łupków. Występują tylko małe fragmenty gleby brunatnej właściwej.

Gleby bielcowe występują na dużych połaciach, szczególnie na stokach Baraniej Góry. Stopień zaawansowania procesu bielcowego jest tu rozmaity - od słabo zaznaczonego do gleb silnie zbielcowanych. Występują na różnych utworach od bardzo silnie kwaśnych gruboziarnistych zlepieńców kredowych, tworzących uboższe fragmenty siedlisk boru mieszanego górskiego – do piaskowców i łupków godulskich, tworzących siedlisko lasu mieszanego górskiego. Tylko około 25 % powierzchni gleby bielcowej to gleba nie oglejona. Na pozostałej części tych gleb występuje słabe lub średnie oglejenie górnych poziomów.

Rankery (brunatniejący i bielcowany) występują głównie małymi płacami na stromych skalistych stokach zwłaszcza w ich górnych partiach. Na powierzchni gleby znajduje się ogromna ilość rumoszu skalnego.

Pozostałe gleby zajmują niewielką część powierzchni ($\leq 1\%$).

Na obszarze gminy grunty orne w większości zostały sklasyfikowane do następujących kompleksów przydatności rolniczej gleb: zbożowy górski, owsiano-ziemniaczany górski i owsiano-pastewny górski. Na niewielkiej powierzchni, w zasięgu dolin rzecznych występują kompleksy: pszenny górski, zbożowo – pastewny mocny. Wśród kompleksów trwałych użytków zielonych dominują użytki zielone słabe i bardzo słabe. Użytki zielone średnie występują jedynie w sąsiedztwie głównych cieków wodnych. Znaczą część obszaru gminy zajmują tereny leśne i zadrzewione.

Czynniki klimatyczne (krótki okres wegetacyjny - 180 do 190 dni) powodują wykluczenie z uprawy zbóż ozimych, a silne zakwaszenie gleb ogranicza uprawę jęczmienia. Powszechnie uprawianymi roślinami są na tym terenie: owies, ziemniaki oraz koniczyny z trawami. Mechanizacja upraw jest ograniczona, a lokalnie nawet wykluczona. Układ siedliskowy tych terenów sprzyja wyłącznie hodowlanemu kierunkowi produkcji rolniczej.

Z poniższych danych wynika że gmina nie należy do terenów o silnie rozwiniętym rolnictwie. W dominujących tam indywidualnych gospodarstwach rolnych użytki rolne stanowią 38% ogólnej powierzchni. Na uwagę zasługuje duża lesistość tego terenu (52%), w porównaniu z lesistością całego kraju (28%). Zdecydowaną większość powierzchni lasów zajmują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Pozostałe to lasy indywidualnych właścicieli (Tabela 3).

Tabela 3 Struktura użytkowania ziemi w gminie Węgierska Górka

Gmina	Pow. ogólna (ha)	Grunty w zarządzie LP				Gospodarstwa indywidualne						Pozostali użytkownicy gruntów pow. ogólnej	Lesistość
		las	% pow. ogólnej	pozostałe w tym użytki rolne (ha)	% pow. ogólnej	las	% pow. ogólnej	użytki rolne (ha)	% pow. ogólnej	pozostałe (ha)	% pow. ogólnej		
Węgierska Górka	7631	2913	38%	41	1%	1080	14%	2917	38%	145	2%	7%	51,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Program Ochrony Przyrody Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Węgierska Górka na okres 01.01.2014 r. – 21.12.2023 r, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach

2.2.6. Klimat

Gmina Węgierska Górka znajduje się w XXI dzielnicy klimatycznej (podział wg Gumińskiego 1948), tj. dzielnicy karpackiej, która wykazuje cechy klimatu górskiego czyli zależnością elementów klimatu od wysokości. Posiada jednak wiele cech odrębnych, ze względu na różną wysokość szczytów górskich znajdujących się w obrębie dzielnicy – warunki klimatyczne na Śnieżce (1602 m n.p.m.) różnią się znacznie od tych na Kasprowym Wierchu (1987 m n.p.m.), a co za tym idzie średnie roczne zjawiska pogodowe obarczone są dużym odchyleniem standardowym.

Węgierska Górka znajduje się w strefie klimatu górskiego charakteryzującej się uzależnieniem parametrów klimatu od wysokości nad poziomem morza. Na terenie Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego wyróżnia się pięć pięter klimatycznych. Według tego podziału Gmina znajduje się w przedziale trzech pięter (Tabela 4).

Tabela 4 Charakterystyka pięter klimatycznych w gminie Węgierska Górka

Piętro	Średnia temp. roku (°C)	Średnia wysokość n.p.m. (m)		
		Beskid Śląski	Kotliny	Beskid Żywiecki
Umiarkowanie ciepłe	6-8	250 - 670	200 - 500	260-680
Umiarkowanie chłodne	4-6	670-980	500-950	680-1080
Chłodne	2-4	>980	Do 950	1080-1400

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Węgierska Górka

Według badań nad sytuacjami synoptycznymi w dorzeczu górnej Wisły, przeprowadzonymi w latach 1951 - 1975 najczęściej nad gminę napływało wilgotne powietrze polarnomorskie - powyżej 60% w roku (przede wszystkim lato i jesień z maksimum w lipcu) przynosząc ochłodzenie latem, a w zimie ocieplenie. Rzadziej napływało powietrze polarno - kontynentalne - 23 % w roku (przede wszystkim styczeń i marzec) - ciepłe latem, a zimą

chłodne, charakteryzujące się niską wilgotnością i małym zachmurzeniem. Zimne i suche powietrze arktyczne napływało stosunkowo rzadko - 6 % w roku (przede wszystkim wiosną). Najrzadziej napływały masy powietrza zwrotnikowego - ok. 4% w roku (najczęściej na wiosnę, a także w sierpniu i październiku, najrzadziej zimą).

W jesieni i zimie podczas napływu mas powietrza polarno - kontynentalnego powstają silne inwersje termiczne w dolinach i kotlinach, a w lecie podczas silnego ogrzania tych mas od podłoża występują burze i ulewne deszcze. Inwersje termiczne powstają także podczas napływu powietrza arktycznego. Wartość temperatury powietrza uzależniona jest od wysokości nad poziomem morza oraz form rzeźby terenu. Średnie temperatury powietrza są wyższe na wierzchołkach i stokach niż w dnach dolin. Przyczyną tego są: zastoiska chłodu w dnach dolin, częste występowanie zjawiska inwersji termicznej.

Z punktu widzenia gospodarki rolnej i leśnej najistotniejszym jest okres wegetacyjny ze średnią temperaturą dobową powyżej 5 °C.

Do wysokości górnej granicy upraw (około 800 m n.p.m.) średnia długość okresu bezprzymrozkowego wynosi 177 do 170 dni. W piętrach leśnych (powyżej 800 m n.p.m.) średnia długość okresu bezprzymrozkowego spada do ok. 130 dni.

Rozkład przestrzenny opadów na badanym obszarze zależy od zróżnicowanej rzeźby terenu, wzniesienia nad poziomem morza i ekspozycji zboczy w stosunku do wiatrów deszczonośnych z NW i SW. Masywny grzbiet Lipowskiej i Romanki spełnia rolę bariery orograficznej ekranizującej opady. Średnio w roku suma opadów na terenie Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego wynosi ok. 1200 do 1350 mm, przy czym zbocza dowietrzne mają ich znacznie więcej niż zbocza odwietrzne. Maksimum dni z opadem przypada na okres od maja do sierpnia. Minimum dni z opadem występuje wczesną wiosną (kwiecień) i jesienią (wrzesień, październik). Dolina Soły charakteryzuje się niższymi wartościami opadu niż pozostały obszar Beskidów. Prawdopodobnie leży ona w cieniu opadowym Beskidu Śląskiego.

Na badanym terenie przeważają wiatry SW i S, a lokalnie mają przewagę inne kierunki. Są to wiatry o charakterze fenu. W cieplej połowie roku zaznacza się niewielka przewaga wiatrów W i NW. Wiatry fenowe wieją przeciętnie przez 20 - 24 dni w roku. Powodują gwałtowne zmiany ciśnienia atmosferycznego, wzrost temperatury oraz spadek wilgotności powietrza. Średnia prędkość wiatru waha się od ok. 2-4 m/s.

W ostatnich latach coraz częściej mówi się o zachodzących zmianach klimatycznych spowodowanych działalnością człowieka¹. Zmiany użytkowania terenu, wylesienia, emisje gazów cieplarnianych przyczyniły się między innymi do ocieplania się klimatu. Coraz częściej mamy do czynienia z niekorzystnymi dla człowieka zjawiskami pogodowymi, jak susze, deszcze nawalne, burze, fale upałów czy brak porywy śnieżnej zimą, które są skutkiem obserwowanych zmian klimatycznych.

Do opisu warunków termicznych najczęściej wykorzystywana jest wartość średnia temperatury powietrza. Średnia roczna temperatura powietrza dla Polski w wieloleciu 1971–2000 wynosiła 8,0°C. W wieloleciu 2001–2020 wartość ta była większa o 1°C i wynosiła 9,0°C. Porównując wielkość średniej rocznej temperatury powietrza w Polsce w całym analizowanym okresie, widać wyraźny trend wzrostowy dla średniej rocznej temperatury, który wynosi 0,4°C

¹ Zmiany warunków agroklimatycznych w Polsce, Katarzyna Żyłowska, Jerzy Kozyra Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Zeszyt 67(21): 9-23, 2022

na 10 lat. Najcieplejszym rokiem w badanym wieloleciu był 2019, w którym średnia roczna temperatura powietrza wyniosła 10,3°C. Jest to jedyny rok w analizowanym okresie, w którym wartość średniej rocznej temperatury powietrza przekroczyła 10,0°C. Drugim w kolejności rokiem z najwyższą roczną wartością temperatury powietrza był 2020, w którym zanotowano temperaturę 10,0°C. Trzeci w kolejności jest rok 2018 z temperaturą wynoszącą 9,9°C. Wszystkie lata z największą średnią roczną temperaturą powietrza zawarły się w wieloleciu 2001–2020.

W wieloleciu 1971–2000 okres wegetacyjny w Polsce rozpoczynał się średnio 27 marca. W wieloleciu 2001–2020 nastąpiło przyśpieszenie rozpoczęcia okresu wegetacyjnego w Polsce, średnio o 5 dni; średnia temperatura dobowa przechodziła przez próg 5°C już 22 marca. Datę zakończenia okresu wegetacyjnego wyznacza ponowne przejście temperatury przez próg 5°C. Średnio w Polsce okres wegetacyjny kończył się 6 listopada w wieloleciu 1971–2000 oraz 12 listopada w wieloleciu 2001–2020. A zatem w drugim analizowanym okresie nastąpiło opóźnienie zakończenia okresu wegetacyjnego w Polsce średnio o 5–6 dni. Opóźnienie zakończenia okresu wegetacyjnego oraz przyśpieszenie jego rozpoczęcia spowodowało wydłużenie tego okresu. Średnia długość okresu wegetacyjnego w Polsce wynosi 236 dni i w porównaniu z wieloleciem 1971–2000 jest dłuższa o 10 dni.

Wielkość rocznej sumy opadu jest mocno zróżnicowana w obrębie naszego kraju. Największe opady występują w południowej Polsce, na terenach górskich i podgórskich, najniższe notowane są w Polsce centralnej, w Wielkopolsce i na Kujawach. Dodatkowo wielkość opadu atmosferycznego jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych latach. Średnia wielkość opadu dla obszaru Polski w wieloleciu 1971–2000 wyniosła 608 mm, zaś dla okresu 2001–2020 – 630 mm. Na uwagę zasługuje więc fakt, że w ostatnich latach, w których mamy do czynienia z suszą, średnia wielkość opadu atmosferycznego była większa. Ma to związek z coraz częściej występującymi deszczami burzowymi i nawałnymi, co jest jednym ze skutków ocieplania się klimatu. Warto wspomnieć, że opady w miesiącach letnich często są opadami burzowymi, które ze względu na swoją intensywność nie przesiąkają w całości do gleby. Zjawiskiem niepokojącym występującym w ostatnich latach jest również brak opadów w miesiącach zimowych w postaci śniegu. Brak pokrywy śnieżnej z jednej strony nie zabezpiecza przed suszą w okresie wiosennym, a z drugiej strony nie chroni roślin ozimych przed występującymi niskimi temperaturami.

Obserwowane obecnie zmiany warunków pogodowych są bez wątpienia skutkiem zachodzących zmian klimatycznych. Jedną z głównych przyczyn globalnego ocieplenia uznaje się emisję gazów cieplarnianych, w dużej mierze związaną z działalnością człowieka. W szóstym raporcie opublikowanym przez IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)² po raz kolejny zwraca się uwagę na konieczność ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, chcąc zachować wzrost globalnej temperatury poniżej 2°C. Globalne zmiany klimatyczne pociągają za sobą zarówno zmiany regionalne, jak i lokalne. Jak to zostało przedstawione powyżej, zmiany związane ze wzrostem temperatury, wydłużeniem okresu wegetacyjnego czy częstością występowania zjawisk ekstremalnych są faktem.

² IPCC, 2022. Climate Change 2022 Mitigation of Climate Change. Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Summary for Policymakers.

Sprostanie wyzwaniom związanym z adaptacją do zmian klimatu i ograniczeniem tych zmian wymaga dobrego planowania przestrzennego. Kluczowe znaczenie mają tu decyzje podejmowane lokalnie, na poziomie gmin. Planowanie przestrzenne odgrywa bardzo ważną rolę w kontekście odpowiedzi na wyzwania klimatyczne. Określanie przeznaczenia terenu i szczegółowych parametrów zabudowy, wprowadzanie ograniczeń i zakazów zabudowy, a także stwarzanie warunków realizacji szczególnie istotnych inwestycji to działania mające znaczenie i dla adaptacji do zmiany klimatu, i jej ograniczenia.

Z perspektywy lokalnych instrumentów planowania przestrzennego za szczególnie istotne należy uznać następujące kierunki działań³:

1. Ochrona i odtwarzanie lub rehabilitacja terenów biologicznie czynnych, w szczególności dolin cieków, torfowisk, terenów zalewowych i infiltracyjnych lasów oraz terenów górskich i podgórskich;
2. Promowanie zwartej zabudowy i ograniczanie jej ekspansji na obszary cenne przyrodniczo;
3. Wdrażanie systemów błękitno-zielonej infrastruktury: struktur zieleni miejskiej (w tym „zazielenianie” centrów miast), rolnictwa miejskiego, „nieużytków” w obszarach miejskich i podmiejskich, w tym podtrzymywanie lub odtwarzanie przestrzennej łączności systemów przyrodniczych;
4. Redukcja ryzyka poprzez dostosowanie zagospodarowania terenów do prawdopodobieństwa wystąpienia klęsk żywiołowych i ekstremalnych zdarzeń pogodowych;
5. Dbałość o zróżnicowaną strukturę obszarów użytkowanych rolniczo;
6. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym wyzwań transformacji energetycznej, w szczególności rozwoju odnawialnych źródeł energii i rozbudowy infrastruktury wytwórczej i sieciowej;
7. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym obszarów przybrzeżnych i ryzyka negatywnych konsekwencji wzrostu poziomu morza.

2.2.7. Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Węgierska Górka leży w obrębie dorzecza Soły - pierwszego głównego dopływu Wisły. W obszarze gminy znajduje się jej ośmiokilometrowy odcinek. Soła przecina gminę w kierunku SW na NE. Płynie szeroką sedymentacyjną doliną. Koryto Soły jest na ogół żwirowe z lokalnie występującymi wychodniami skalnymi. Naniesiony przez rzekę żwir kształtuje również terasy doliny. Soła charakteryzuje się dużą rozpiętością wartości przepływów (typowe dla rzek górskich).

Soła posiada dorzecze niesymetryczne. Lewe dopływy są krótkie natomiast prawe znacznie dłuższe. Prawobrzeżnymi dopływami Soły w obszarze gminy są Potok Żabniczanka, Potok Cięcinka oraz Potok Olejnik. Wszystkie spływają ze stoków Beskidu Żywieckiego.

Układ sieci rzecznej w zlewni Żabniczanki jest symetryczny. Główne dopływy źródłowe Żabniczanki to dziewięć bezimiennych potoków łączących się dalej w dwa główne, spadające

³ Komunikat 05/2024 Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN na temat odpowiedzi na wyzwania klimatyczne z perspektywy lokalnych polityk przestrzennych

spod głównego grzbietu na odcinku od Radykalnego Wierchu po Romankę oraz Potok Romanka z Suchym Potokiem i Studziański Potok. Liczne dopływy o dużych spadkach zbiegają się razem na krótkim odcinku między Żabnicą Kamienna i Żabnicą Skalką.

W środkowym biegu Żabniczanka otrzymuje nieliczne, bardzo krótkie dopływy. W dolnym biegu ciek nie otrzymuje już żadnych dopływów. Koryto Potoku Żabniczanka oraz jej dopływów charakteryzuje się licznym występowaniem naturalnych progów skalnych tworzących malownicze niewielkie wodospady. Dorzecze Żabniczanki jest bardzo zasobne w wody powierzchniowe, zwłaszcza najwyżej położone obszary. Średnio z 1 km górnego obszaru zlewni odpływa 25 l wody/sek. Jest to wynikiem: dużej ilości opadów, niewielkiej zdolności do długotrwałego zatrzymywania wody (znaczne nachylenie stoków, słaba przepuszczalność podłoża fliszowego) oraz licznym występowaniem źródeł i obszarów źródłiskowych. Potok Żabniczanka charakteryzuje się dużym odpływem wody.

Podobny ale mniejszy jest układ sieci rzecznej w zlewni Cięcinki. Główne dopływy źródłowe Cięcinki to cztery bezimienne cieki łączące się w rejonie Cięciny Górnej Leśniczówki. W dolnym biegu Cięcinka otrzymuje jeden główny ciek - Luraniec, wypływający spod Kiczery. Lewobrzeżna część gminy jest odwadniana przez nieliczne bezimienne cieki wypływające spod grzbietu na odcinku Mała Barania - Czerwieńska - Grapa - Glinne.

Obszar gminy położony jest w zasięgu jednolitej części wód powierzchniowych Soła od Wody Ujsolskiej do Zbiornika Tresna - RW20000421327999.

Obszar całej gminy Węgierska Górka znajduje się w zasięgu Jednolitej części wód podziemnych PLGW2000158. Wody podziemne w zasięgu JCWPd 158 zasilane są głównie poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także w niewielkim stopniu poprzez infiltrację wód powierzchniowych oraz dopływ z podłoża. Zasilanie piętra fliszowego zależy głównie od charakteru litologicznego zwietrzliny i kąta nachylenia stoków. Najdogodniejsze warunki infiltracji istnieją w obrębie dolin rzecznych oraz Kotliny Żywieckiej. Przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku dolin rzecznych, które stanowią podstawę drenażu. Granice hydrodynamiczne biegną po działach wód podziemnych, które pokrywają się z działami wód powierzchniowych. Granicę JCWPd wyznacza zasięg zlewni Soły od źródeł po ujście do Wisły. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i cieki powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest to głównie rzeka Soła. Funkcję drenażu pełnią także ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane, źródła). Kierunki krążenia wód podziemnych są często skomplikowane ze względu na wykształcenie litologiczne i tektonikę utworów fliszu karpackiego. Generalnie jednak wody wszystkich pięter/poziomów wodonośnych przepływają w kierunku naturalnych stref drenażu. Oddziaływanie ujęć zaburza ten kierunek tylko lokalnie na niewielkich obszarach.

Presje na stan ilościowy, wymienione w karcie informacyjnej JCWPd to: ujęcia wód podziemnych, oddziaływania lokalne, złoża kruszyw naturalnych w dolinie Soły (m in. Bielany Przy Sole) oraz kamieni drogowych i budowlanych (m. in. Kozy, Glinka).

Presje na stan chemiczny, wymienione w karcie informacyjnej JCWPd to: miasta (Żywiec, Oświęcim), zanieczyszczenia lokalne, rolnictwo (niezbyt intensywne), przemysł chemiczny (CHEMOSERVIS-DWORY S.A.), przemysł spożywczo-chemiczny (Grupa Żywiec S.A. Browar w Żywcu), przemysł medyczny (Fabryka Sprzętu Szpitalnego Famed S.A), brak kanalizacji na obszarach wiejskich, potencjalne źródła zanieczyszczeń wód podziemnych: wysypiska śmieci (np. Wieprz, Kęty).

Rejon karpacki jest rejonem deficytowym z punktu widzenia zaopatrzenia w wodę, w związku z czym zastosowano w tym rejonie obniżone kryteria wydzielenia Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Pomimo tego, z uwagi na bardzo niekorzystne parametry hydrogeologiczne, dużą ich zmienność w planie poziomym, brak zdolności retencyjnych, a także nieciągłe pole filtracji wód podziemnych, zdecydowano się na obniżenie rangi Zbiornika warstw Godula (Beskid Śląski), Zbiornika Dolina rzeki Soła, Zbiornika warstw Magura (Babia Góra) do rangi lokalnego zbiornika wód podziemnych (LZWP).

Na obszar gminy Węgierska Górka zlokalizowane są trzy zbiorniki wód podziemnych (Ryc.4):

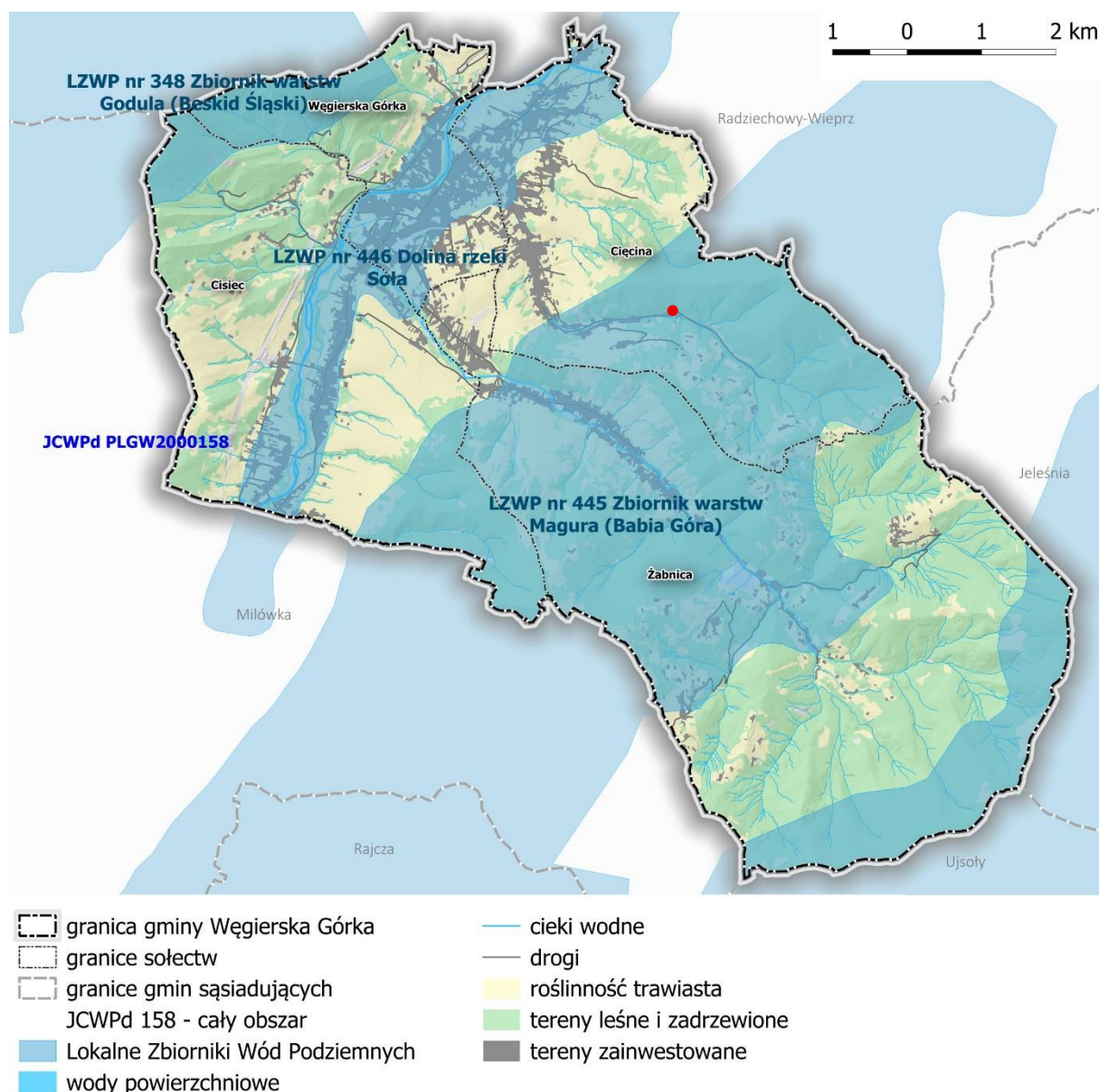
- LZWP nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski),
- LZWP nr 445 Zbiornik warstw Magura (Babia Góra),
- LZWP nr 446 Dolina rzeki Soła.

Tabela 5 Parametry Zbiorników Wód Podziemnych zlokalizowanych na obszarze gminy Węgierska Górka

	<i>Stan aktualny</i>		
	<i>LZWP nr 348</i>	<i>LZWP nr 445</i>	<i>LZWP nr 446</i>
<i>Województwo</i>	śląskie	małopolskie, śląskie	małopolskie, śląskie
<i>Powiat</i>	bielski, cieszyński, żywiecki	żywiecki, suski, nowotarski, myślenicki, limanowski	oświęcimski, bielski, żywiecki
<i>RZGW</i>	Gliwice, Kraków	Kraków	Kraków
<i>Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)</i>	157, 158, 162, 163, 170	158, 159, 161, 164	158
<i>Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)</i>	lewobrzeżna Odry do Nysy Kłodzkiej, Wisły do Sanu	Wisły do Sanu, Wagu	Wisły do Sanu
<i>Typ zbiornika</i>	porowo-szczelinowy	porowo-szczelinowy	porowy
<i>Stratygrafia</i>	kreda	paleogen, kreda	czwartorzęd
<i>Klasa jakości wody</i>	I, II	I	I–III
<i>Podatność zbiornika na antropopresję</i>	podatny, bardzo podatny	na przeważającym obszarze bardzo podatny, lokalnie podatny	na przeważającym obszarze bardzo podatny, podatny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG, Warszawa 2017

Ryc. 4 Wody podziemne na obszarze gminy Węgierska Górka.



Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem danych przestrzennych <https://dm.pgi.gov.pl/>

Zbiornika warstw Godula (Beskid Śląski) LZWP nr 348 ma charakter porowoszczelinowy, o zwierciadle wód swobodno-napiętym. Strefa zawodniona tworzy tu nieciągły poziom wodonośny o zróżnicowanych cechach, a strefa aktywnej wymiany wynosi do 60–80 m, lokalnie nawet do 100 m. Zasilanie wód podziemnych tego zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika.

Pobór wód podziemnych w 2013 r., ze wszystkich ujęć zlokalizowanych w obrębie GZWP nr 348, wynosił zaledwie ok. 596 m³ /d, stanowiąc ok. 0,7% oszacowanych zasobów dyspozycyjnych. Zapotrzebowanie na wody podziemne w tym rejonie jest niewielkie (dominują niezamieszkałe tereny leśne) i są wykorzystywane one głównie przez indywidualnych odbiorców.

Stan chemiczny wód podziemnych piętra kredowego oceniono jako dobry. Na obszarze zbiornika i w jego otoczeniu najczęściej są spotykane wody dobrej jakości zaliczone do klasy I,

rzadziej II. Na podstawie wyników badań modelowych oraz przeprowadzonych obliczeń czasu migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu stwierdzono, że poziom wodonośny Zbiornika warstw Godula charakteryzuje się wysokim i bardzo wysokim stopniem podatności na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

Zaproponowano wyznaczenie obszaru ochronnego, obejmującego swym zasięgiem cały zbiornik z podziałem na podobszary. Proponowane zalecenia ochronne zbiornika, zakazy, nakazy oraz ograniczenia w użytkowaniu terenu mogą nieść ze sobą skutki społeczno-ekonomiczne, lecz powinny przyczynić się one do utrzymania dobrej jakości wód podziemnych i stanu ekologicznego regionu, co jest istotne także z uwagi na turystyczno-rekreacyjny charakter tego obszaru.

Na obszarze **Zbiornika warstw Magura (Babia Góra) LZWP nr 445** występują dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe ograniczone do dolin rzecznych oraz paleogeńsko-kredowe we fliszu karpackim, które stanowi zasadniczy poziom wodonośny LZWP nr 445.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę są wody powierzchniowe oraz podziemne. Wody podziemne do celów przemysłowych są eksploatowane głównie dla zakładów spożywczych. Sumaryczna wielkość zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w granicach zbiornika wynosi 9021,6 m³/d i stanowi 6% zasobów dostępnych. Dopuszczalny pobór wód podziemnych określony w pozwoleniach wodnoprawnych zezwala na eksploatację w wysokości 2313,6 m³/d, co stanowi ok. 26% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć i 2% szacunkowych zasobów dostępnych. Rzeczywisty pobór wody wyniósł ok. 1540,8 m³/d (2013 r.). Pobór wód podziemnych wynosi ok. 17% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć, ok. 68% dopuszczalnych poborów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych i ok. 1% szacunkowych zasobów dostępnych. Udział wód w poborze z poziomu zbiornikowego stanowił 88%.

Zasilanie wód podziemnych zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych. Stan jakościowy wód podziemnych na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako bardzo dobry, dominują wody zaliczone do I klasy. Stężenia głównych składników fizyczno-chemicznych wód podziemnych ogólnie mieszczą się w granicach stężeń dla wód do picia, jedynie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń związków żelaza i manganu (związki te należą do naturalnych składników wód podziemnych). Na obszarze Zbiornika warstw Magura (Babia Góra) wydzielono dwie klasy podatności. W obrębie wzniesień warstwa wodonośna zbiornika jest podatna na zanieczyszczenie z powierzchni terenu, natomiast w obrębie dolin bardzo podatna. Powierzchnia proponowanego obszaru ochronnego Zbiornika warstw Magura (Babia Góra) wynosi ok. 651,5 km² i obejmuje cały obszar zbiornika, w niewielkim stopniu przekraczając jego zasięg.

Czwartorzędowy zbiornik **LZWP Dolina rzeki Soła** jest położony na obszarze Karpat fliszowych i tworzy wyraźną strukturę dolinną. Na obszarze zbiornika wyróżniono dwa poziomy wodonośne: aluwialny poziom czwartorzędowy (obejmujący czwartorzędowe osady aluwialne fragmentów doliny Soły oraz jej dopływów) oraz poziom fliszowy (związany głównie z warstwami godulskimi, rzadziej z warstwami istebniańskimi jednostki śląskiej Karpat zewnętrznych), ogólnie połączone ze sobą więzią hydrauliczną. Zbiornikowy poziom wodonośny zbudowany jest z utworów aluwialnych, wypełniających fragmenty doliny Soły oraz ujściowe odcinki jej dopływów. Warstwa wodonośna jest zbudowana z otoczków, żwirów

i piasków o różnej granulacji, lokalnie z domieszką gliny, często wymieszanych ze sobą, o miąższości w przedziale od kilku do 20 m (maksymalną wartość osiąga w okolicach Żywca). W dolinach mniejszych cieków miąższość wodonośnych osadów czwartorzędu zwykle nie przekracza 5 m.

Pobór wód podziemnych z poziomu zbiornikowego wynosi łącznie 1532,5 m³/d, co stanowi ok. 4% wielkości zasobów dyspozycyjnych. Możliwości eksploatacyjne zbiornika są więc bardzo duże, nawet biorąc pod uwagę pobór nierejestrowany.

Jakość wód podziemnych poziomu zbiornikowego zarówno w północnej, jak i w południowej części zbiornika charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym, w przedziale klas jakości I–III.

Obszar LZWP Dolina rzeki Soła cechuje wysoki stopień podatności, czas pionowej migracji zanieczyszczeń nie przekracza 5 lat. Z tego względu zbiornik wód podziemnych Dolina rzeki Soła wymaga dodatkowych form ochrony. Obszar ochronny LZWP Dolina rzeki Soła obejmuje strefę powiększoną o część bezpośredniej zlewni powierzchniowej zbiornika.

2.2.8. Flora, fauna i bioróżnorodność

Flora i fauna

Roślinność występująca w granicach gminy Węgierska Górka cechuje piętrowość, wyróżnia się tutaj:

- piętro pogórza - dolina Soły (do ok. 600 m n.p.m.) - obszar o potencjalnych biocenozach nadrzecznych łągów jesionowo - wiązowych, nadrzecznej olszyny górskiej oraz grądów, czyli lasów grabowo - dębowo - lipowych; obecnie są to tereny użytkowane rolniczo oraz częściowo zainwestowane. O dawnych zbiorowiskach grądowych rosnących na tym terenie świadczą pojedyncze okazy starych drzew, ich kępy lub małe przylaski oraz zachowane miejscami na skarpach i nad potokami gatunki runa grądowego np. bluszcz zwyczajny, kokoryczka wielokwiatowa;
- piętro regła dolnego - stoki górskie w strefie od ok. 600 do ok. 1150 m n.p.m. - obszar o potencjalnych biocenozach lasów bukowych z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora (buczyna karpacka). Obecnie typowe płaty tych zbiorowisk z żywcem gruczołowatym, marzanka wonną rzeżuchą trójlistną i szczyrem trwałym spotyka się sporadycznie w obszarach trudnodostępnych. W większości obszar potencjalnego występowania buczyny karpackiej zajęty jest zbiorowiskami borów świerkowych;
- piętro regła górnego - stoki i płaszczowiny grzbietowe na wysokości od ok. 1150 do 1400 m n.p.m.; w granicach gminy do 1365 m - Romanka - obszar o potencjalnych biocenozach borów świerkowo – jodłowych i świerkowych (karpacki bór świerkowy) z borówką czarną trzcinnikiem leśnym, podbiałkiem alpejskim oraz paprociami - wietlicą alpejską i narecznicą szerokolistną. Obecnie obszar ten jest najmniej przekształcony.

Lasy w gminie Węgierska Górka leżą na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka. Wchodzą one w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”. Lasy nadleśnictwa są lasami wielofunkcyjnymi wodo i glebochronnymi.

Na terenie nadleśnictwa znajdują się: 3 rezerwaty - Romanka, Lipowska i Kuźnie, gdzie w stanie dzikim żyją wilk, ryś oraz niedźwiedź.

Nadleśnictwo posiada obiekty edukacyjne tj. Ośrodek Edukacji Przyrodniczo–Leśnej, dysponujący salą wykładową wraz z szeregiem eksponatów oraz Ścieżki Przyrodniczo-Leśne. Wśród nich ścieżka „Doliną Zimnika”, usytuowana w dolinie Leśnianki w malowniczym miejscu pomiędzy Górami Skrzyczne i Ostre. Dolina ta jest jedną z najpiękniejszych dolin na Żywiecczyźnie, gdzie występuje wiele rzadkich gatunków roślin m.in. Parzydło leśne i Wawrzynek wilczełyko.

Do głównych szczytów położonych na obszarze Nadleśnictwa zaliczamy Skrzyczne, Baranią Górę, Rysiankę, Romankę oraz Hałę Lipowską.

Lasy w nadleśnictwie w całości zostały zaliczone do lasów ochronnych gdzie wyszczególniono:

- lasy rezerwatowe – 0,4% pow.
- lasy glebochronne, wodochronne i w strefie oddziaływania przemysłu – 91,2% pow.
- ostoje głuszca – 1,4 % pow.
- wyłączone drzewostany nasienne – 1,7 % pow.

Funkcje te wynikają bezpośrednio z położenia i ukształtowania terenu - lasy górskie stanowią m.in. naturalne tereny źródliskowe dorzecza Soły, podnoszą retencyjność gruntów i przeciwdziałają erozji gleby. Ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe lasy te spełniają również liczne funkcje turystyczne i dydaktyczne.

Wśród ekosystemów nieleśnych do najcenniejszych zaliczymy ekosystemy o charakterze naturalnym i zbiorowiska półnaturalne. Ekosystemy naturalne występujące na terenie gminy to:

- torfowiska wysokie (*Sphagnetum magellanicum*); występują w rejonie Lipowska - Rysianka oraz Krzusówka; torfowiska wysokie porośnięte są licznymi gatunkami mchów, wśród których dużą rolę odgrywiają torfowce i płonniki.
- ziołorośla (*Aconitum firmi*, *Petasietum albi* zb. *Cathae laeta-chaerophyllum hirsutum*); występują w rejonach źródlisk i młaków;

Zbiorowiska półnaturalne powstały w wyniku długotrwałej działalności człowieka. Na terenie Gminy Węgierska Górka występują:

- łąki i pastwiska na polanach reglowych i zboczach górskich - powstałe w wyniku ekstensywnej gospodarki pasterskiej - bogate w rzadkie gatunki strefy łąk górskich, częściowo w wyniku wycofania się pasterstwa przekształcają się w ubogie psiary oraz zarastają borówką i borem; stanowią ostoje i korytarze ekologiczne dla roślin światłolubnych;
- torfowiska niskie – (*Nalerialano-Caricetum flayae*, *Caricetum panicum-late*, *Carici-Agrostidetum*);
- fragmenty niskich teras nadrzecznych w dolinach Soły i potoków - wilgotne łąki i pastwiska, zarośla łąkowe (*Gladiolo-Agrostietum*, *Arrhenatheretum medioeuropaeum*).

Na granicy lasów i terenów rolniczych występuje mozaika ekosystemów leśnych i nieleśnych. Tworzą one obszar o szczególnym zróżnicowaniu biocenotycznym. Między

niewielkimi kompleksami leśnymi, zadrzewieniami, kępami drzew i krzewów występują zbiorowiska łąkowe i torfowiskowe. Między innymi występują tam zbiorowiska:

- łąki mieczykowo - mietlicowej (*Gladiolo-Agrostietum*),
- łąki ostrożnicowej (*Cirsietum riyularis*),
- łąki sitowej (*Scirpetum silyatici*),
- młaki kozłkowo - tyzycówowej (*Nalenano-Caricetum*),
- suchej łąki bliźniczkowej (*Hieracio-Nardetum*).

Do zbiorowisk antropogenicznych, towarzyszących człowiekowi należą:

- nitrofilne zbiorowiska pól uprawnych - monokultury rolnicze,
- zbiorowiska ruderalne,
- zbiorowiska segetelne.

W obszarze gminy występują rzadkie i objęte ochroną gatunki roślin:

- | | |
|--------------------------|------------------------------|
| – Ciemiężycza zielona, | – Paprotka zwyczajna, |
| – Czosnek niedźwiedzi, | – Paprotnik kolczysty, |
| – Goryczka trojeściowa, | – Parzydło leśne, |
| – Kopytnik pospolity, | – Podkolan biały, |
| – Liczydło górskie, | – Podrzeń żebrowiec, |
| – Marzanka wonna, | – Tocja alpejska – karpacka, |
| – Miechera kędzieżawa, | – Tojad mocny, |
| – Mieczyk dachówkowaty, | – Tojad morawski, |
| – Należlina pospolita, | – Wawrzynek wilczełyko, |
| – Naparstnica zwyczajna, | – Widłak goździsty, |
| – Naparstnica purpurowa, | – Widłak jałowcowaty, |
| – Okrzyn jeleni, | – Widłak wroniec, |
| – Omieg górski, | – Zwiślak, |

Obszar Nadleśnictwa Węgierska Górka rozpatrywany jako siedlisko zwierząt można podzielić na cztery zasadnicze części:

- leśne obszary Beskidu Śląskiego na wschodnich stokach Pasma Baraniogórskiego
- leśne obszary Beskidu Żywieckiego położone po wschodniej stronie doliny Soły
- rolnicze i osiedlowe obszary Kotliny Żywieckiej, doliny Soły i jej dopływów
- nieleśne enklawy i półenklawy osiedli i gruntów rolnych rozproszone po całym obszarze lasów.

Bardzo niekorzystny jest brak wyraźnych pomostów ekologicznych łączących obszary leśne. Słabe pomosty istnieją w południowej części obszaru, np. na Przełęczy Koniakowskiej i na granicy państwa, na zachód od Istebnej. Mają one niską wartość z powodu przebiegających przez nie dróg publicznych i przerywanego układu kompleksów leśnych. Wartość przyrodnicza okolicy gminy jest jednak wysoka ze względu na połączenie z innymi obszarami leśnymi Karpat, ale obniża ją niskie zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów i zniekształcenie siedlisk, a także niewłaściwa gospodarka leśna. Wynikiem czego było np. zminimalizowanie siedlisk chrząszczy saproksylicznych zależnych od obecności martwego drewna w różnych fazach rozkładu, a także eliminacja drzew dziuplastych stanowiących niezbędne siedlisko istotnej

grupy ptaków i drobnych ssaków. Enklawy rolnicze, mimo że uszczupliły powierzchnię leśną, wzbogaciły zróżnicowanie ekosystemów powiększając powierzchnie otwarte i ekotonowe niezbędne dla istnienia szeregu gatunków ptaków i innych zwierząt związanych z tym środowiskiem.

W obszarze gminy występują rzadkie i objęte ochroną gatunki zwierząt:

- **Bezkřęgowce:**
 - Biegacze: fioletowy, gajowy, Linneusza, nieregularny, pomarszczony, skórzasty, szykowny, urozmaicony, zielonożłoty,
 - Czerwończyk nieparek,
 - Madraszki: alkon, arion, bagniczek,
 - Strzępotek sopłaczek,
 - Trzmiele: gajowy, kamiennik, łąkowy, ogrodowy, rudonogi, wrzosowiskowy, ziemny,
 - Mrówka rudnica,
 - Kozioróg bukowiec i dębosz,
 - Pachnica dębowa,
 - Sichrawa karpacka,
 - Wynurt.
- **Ryby, płazy i gady:**
 - Brzanka,
 - Głowacz białopłetwy i przęgopłetwy,
 - Gniewosz płamisty,
 - Jaszczurka zwinka i żyworodna,
 - Koza pospolita,
 - Minóg strumieniowy,
 - Kumak górski,
 - Ropucha szara i zielona,
 - Żmija zygzakowata.
 - Traszka grzebieniasta, górka, karpacka, zwyczajna,
 - Żaba trawna, jeziorkowa, moczarowa i wodna,
 - Rzekotka drzewna,
 - Salamandra płamista,
 - Padalec zwyczajny,
 - Zaskroniec zwyczajny,
- **Ptaki:**
 - Bocian czarny,
 - Cietrzew,
 - Derkacz,
 - Drozd obrożny, skalny, śpiewak,
 - Dzieżba czarnoczelna,
 - Dzięcioł białogrzioty, czarny, duży, średni, trójpalczasty, zielonosiwy,
 - Dzięciołek,
 - Gąsiorek,
 - Gil,
 - Głuszc,
 - Grubodziób,
 - Gołąb grzywacz, siniak,
 - Jarząbek,
 - Jastrząb,
 - Kania ruda,
 - Orzeł przedni,
 - Paszkot,
 - Pełzacz leśny,
 - Piecuszek,
 - Pierwiosnek,
 - Pustułka,
 - Sikora bogatka, czubatka, modra, uboga,
 - Pliszka górka,
 - Pluszcz,
 - Pokrzewka ciernista,
 - Puchacz,
 - Puszczyk uralski, zwyczajny,
 - Rudzik,
 - Siwerniak,
 - Sójka,
 - Sóweczka zwyczajna,

- Krogulec,
- Kobuz,
- Kos,
- Kowalik,
- Krzyżodziób świerkowy,
- Kukułka,
- Muchołówka białoszyja, mała, szara,
- Mysikrólik,
- Myszołów zwyczajny,
- Orlik krzykliwy,
- Ssaki:
 - Ryjówka aksamitna, góraska, malutka,
 - Rzęsorek rzeczek, mniejszy,
 - Darniówka tatrzańska,
 - Koszatka,
 - Orzesznica,
 - Popielica,
 - Smużka leśna,
 - Wiewiórka pospolita,
 - Gronostaj,
 - Łasica,
 - Strzyżyk,
 - Świstunka leśna,
 - Turkawka,
 - Trzmielojad,
 - Trznadel,
 - Wilga,
 - Włochatka,
 - Wrona siwa,
 - Zięba zwyczajna,
 - Zimorodek zwyczajny,
 - Orzechówka,
 - Niedźwiedź brunatny,
 - Ryś,
 - Wilk,
 - Wydra,
 - Borowiec wielki,
 - Gacek brunatny,
 - Mopek zachodni,
 - Podkowiec mały,
 - Mroczek pozłocisty, późny,
 - Nocek Bechsteina, Brandta, duży, orzęsiony, rudy, Natterera, wąsatek.

Najcenniejsze gatunki roślin i zwierząt występują na obszarach objętych formami ochrony przyrody. Szczególne znaczenie dla zachowania cennych gatunków flory i fauny w gminie mają naturalne zbiorowiska leśne, kompleksy łąk oraz obszary podmokłe, młaki, źródła i strefy ekotonowe.

Szata roślinna i świat zwierzęcy, poza obszarami na których występują cenne zbiorowiska roślinne i siedliska zwierzęce nie stanowi przeciwwskazania dla możliwości zagospodarowania części terenów gminy. Wskazane jest zachowanie powierzchni leśnych oraz zadrzewień w szczególności w zasięgu obszarów objętych ochroną wg *Ustawy o ochronie przyrody* z 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2004 poz. 1478) .

Bioróżnorodność

Różnorodność biologiczna pozwala na utrzymanie równowagi w przyrodzie. Cele przyświecające ochronie bioróżnorodności mają wymiar przede wszystkim przyrodniczy, ale również kulturowy, społeczny i ekonomiczny.

Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej,⁴ termin różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących

⁴ Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z 2002 r. nr 184 poz. 1532).

w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz zespołów ekologicznych. Dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz ekosystemami. Bioróżnorodność jest często stosowanym określeniem dla sumy gatunków lub ekosystemów analizowanych lub porównywanych obszarów.

W celu porównywania różnorodności biologicznej rozmaitych środowisk lub różnorodności biologicznej zespołów organizmów zamieszkujących jakieś środowisko stosuje się rozmaite wskaźniki, do najczęściej stosowanych należą bogactwo gatunkowe (liczba znalezionych gatunków), bogactwo rzadkich gatunków, wskaźniki Shannona, Simpsona, Margaleff, Pielou i inne.

Zagrożeniami dla bioróżnorodności agroekosystemów są najczęściej:

- intensyfikacja gospodarki rolnej,
- zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk,
- uproszczenia krajobrazu,
- likwidacja siedlisk marginalnych i obszarów ekotonowych,
- zanik lokalnych ras zwierząt gospodarskich i odmian roślin uprawnych.

Dla zachowania i wzbogacania różnorodności biologicznej duże znaczenie ma zróżnicowanie siedlisk i oddziaływania człowieka, w szczególności ochrona siedlisk słabo lub wcale nieprzekształconych (naturalnych). Kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej mają:

- zadrzewienia śródpolne,
- miedze,
- użytki zielone, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska,
- lasy i ekosystemy leśne stanowiące naturalne fragmenty rodzimej przyrody,
- spróchniałe drzewa i powalone pnie (martwe drewno),
- starodrzewie,
- torfowiska i polany śródleśne,
- żywopłoty,
- pasy zieleni,
- roślinność przydomowa,
- rowy i ciek wodne,
- tereny podmokłe, źródliska, bagna i młaki,
- oczka wodne,
- obszary ekotonowe,
- naturalna obudowa biologiczna cieków wodnych,
- głazy, kamienie narzutowe.

Stanowią one miejsca bytowania, rozwoju, schronienia oraz pozyskiwania pokarmu dla wielu pożytecznych gatunków zwierząt, a także biologiczną ochronę upraw, siedliska zapylaczy oraz przyczyniają się do ochrony rzadkich gatunków flory i fauny

Położenie gminy Węgierska Górka w dolinach rzek i potoków, otoczenie Beskidów, brak intensyfikacji rolnictwa oraz stosunkowo niewiele zmienione środowisko sprzyja występowaniu licznych, czasem unikalnych gatunków flory i fauny. Bogactwo flory i fauny, a także duże zróżnicowanie siedlisk na terenie gminy świadczy o wysokiej

bioróżnorodności. Do obszarów zwiększających różnorodność biologiczną w skali gminy należą głównie: lasy, ciek wodne, strefy ekotonowe (strefa przejściowa od terenów leśnych ok. 20 m i strefa naturalnej obudowy biologicznej cieków ok. 15m), łąki i polany śródleśne, zadrzewienia śródpolne, enklawy zadrzewień w okolicach istniejącej zabudowy, użytki zielone, łąki i pastwiska użytkowane ekstensywnie oraz tereny podmokłe. Obszary o średniej (przeciętnej) różnorodności biologicznej występują w okolicach trwałych użytków ornych oraz zwartej zabudowy.

2.2.9. Powiązania przyrodnicze

Struktura przyrodnicza omawianego obszaru, jest silnie powiązana ze środowiskiem przyrodniczym przyległych terenów. Przez obszar gminy Węgierska Górka przebiegają lokalne i regionalne korytarze ekologiczne (korytarze ekologiczne ssaków drapieżnych i kopytnych, korytarz spójności obszarów chronionych oraz korytarz ekologiczny ptaków).

Głównymi elementami struktury przyrodniczej gminy zapewniającymi powiązania z środowiskiem przyrodniczym ościennych terenów są:

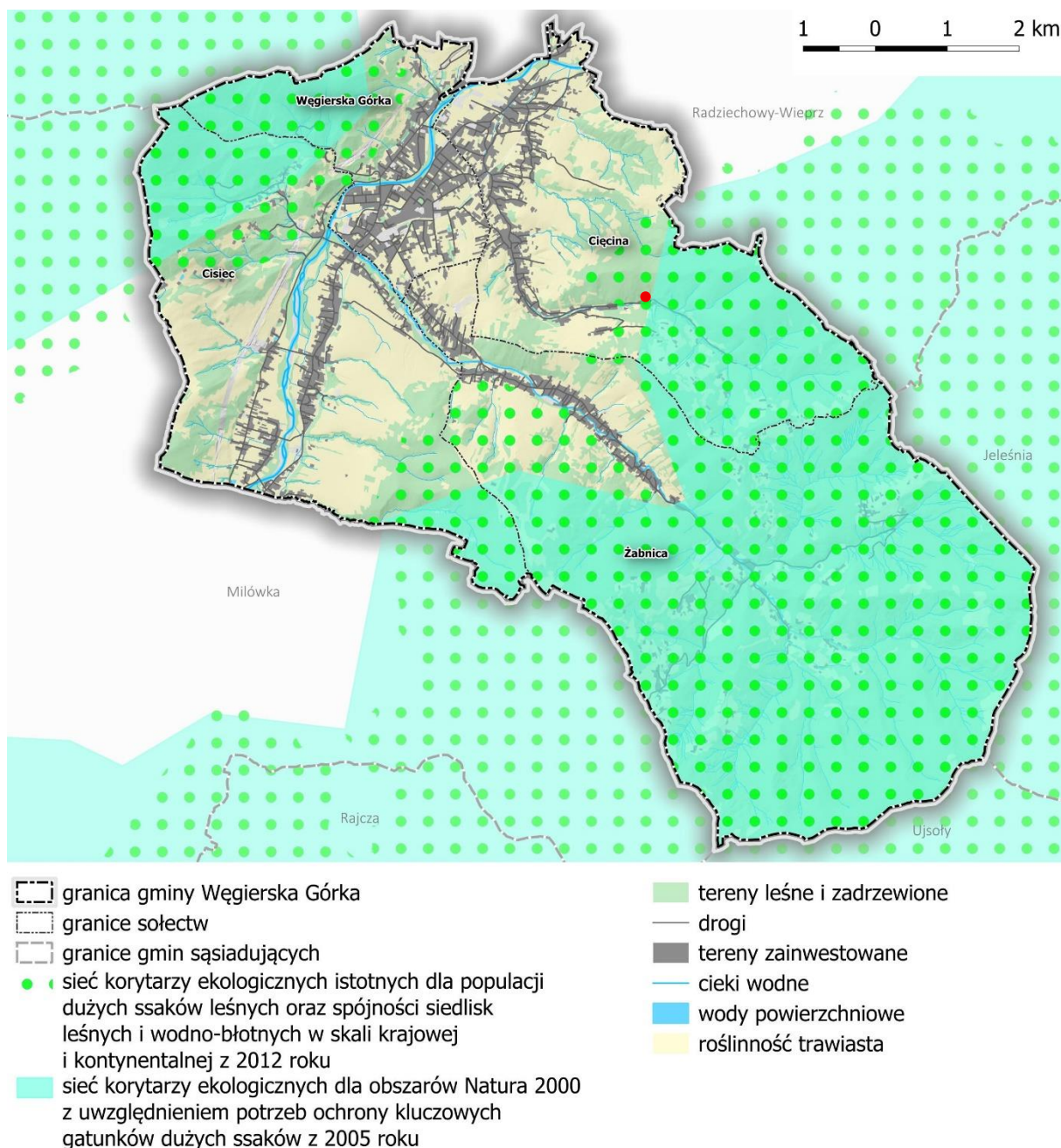
- duże kompleksy leśne
- rozproszone enklawy leśne w centralnej części gminy,
- doliny rzek oraz dopływające do nich potoki wraz z obudową biologiczną,
- pozostałe ciek wodne, wody stojące oraz obszary podmokłe wraz obudową biologiczną,
- łąki, zadrzewienia i zakrzewienia,
- tereny otwarte łączące kompleksy leśne z dolinami rzecznyymi.

Dla zachowania potencjału biologicznego zasobów przyrody ożywionej na obszarze gminy niezbędne jest zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się gatunków. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2024 poz. 1478) określa korytarz ekologiczny jako „obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów”. Stanowi on istotny element gwarantujący zachowanie różnorodności biologicznej środowiska. Powiązania ekologiczne są niezwykle istotne z punktu widzenia zachowania możliwości naturalnego przemieszczania się gatunków pomiędzy mniejszymi kompleksami leśnymi. Obszar bytowania wielu gatunków nie ogranicza się do pojedynczych obszarów leśnych. Istotnym jest więc zapewnienie powiązań przyrodniczych w celu zapewnienia szerszej przestrzeni do zaspokojenia potrzeb bytowych zwierząt.

Rozwój osadnictwa i związana z tym rozbudowa szlaków komunikacyjnych, tworzą sztuczne bariery utrudniające lub wręcz uniemożliwiające sukcesję roślinną i migrację zwierzęcą. Sieć osadnicza często utrudnia lub wręcz uniemożliwia swobodne przemieszczanie się gatunków. Do największych barier komunikacyjnych w obszarze gminy należą droga ekspresowa S1, droga krajowa – nr 1 oraz linia kolejowa. Poważnym zagrożeniem dla przerwania ciągłości powiązań przyrodniczych jest ekspansja zabudowy mieszkaniowej, szczególnie widoczna na terenach otwartych.

W celu zachowania, naturalnych powiązań przyrodniczych na omawianym terenie z otaczającym obszarem, należy tak planować sposób i charakter zagospodarowania terenu, aby zapewnić ochronę ciągłości występujących tu naturalnych korytarzy i powiązań przyrodniczych.

Ryc. 5 Powiązania przyrodnicze w rejonie gminy Węgierska Górka



Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce* oraz <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego⁵, obszar z którym związana jest zmiana planu położony jest w zasięgu obszaru przystanków pośrednich ponadregionalnych (korytarze ornitologiczne). Obszar ten nie jest związany z korytarzami ichtologicznymi, ani chiropterologicznymi. Obszar

⁵ Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2015).

ten jest położony na granicy obszaru węzłowego zidentyfikowanego w obrębie korytarzy dla ssaków kopytnych oraz ssaków drapieżnych w województwie śląskim.

2.2.10. Dziedzictwo kulturowe

Na obszarze gminy Węgierska Górka występuje 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292):

Tabela 6 Zestawienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków w gminie Węgierska Górka

Lp.	Nazwa	Chronologia	Wykaz dokumentów	Data wpisu	Miejscowość
1	schron bojowy Waligóra	1939 r.	A/881/2021 z 2021-09-28	28.09.2021	Cisiec
2	plebania	1925 r.	A-597/89/90 z 1989-11-25	25.11.1989	Cięcina
3	wikarówka	XIX w.	A-597/89/90 z 1989-11-25	25.11.1989	Cięcina
4	kościół parafialny pw. św. Katarzyny	1542 r.	Kl.V-K-114/11/59 z 1959-11-14, A-597/89/90 z 1989-11-25	14.11.1959	Cięcina
5	cmentarz rzymskokatolicki	1890 r.	A-621/89 z 1990-05-02	02.05.1990	Cięcina
6	cmentarz przykościelny	data nieznana	Kl.V-K-114/11/59 z 1959-11-14, A-597/89/90 z 1989-11-25	14.11.1959	Cięcina
7	ciężki schron bojowy Wędrowiec	1939 r.	A/864/2021 z 2021-08-04	04.08.2021	Węgierska Górka
8	otoczenie	-	A/864/2021 z 2021-08-04	04.08.2021	Węgierska Górka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych/resource/61341/table?page=1&per_page=20&q=&sort=

Gminna ewidencja zabytków liczy 134 obiekty, w tym 104 zabytków świeckich, 15 zabytków sakralnych i 15 zabytki archeologiczne.

Na obszarze gminy znajdują się obiekty zabytkowe oraz atrakcje turystyczne, wśród których należy wyróżnić następujące obiekty:

1. Kościół Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej w Cięcinie
2. Kaplica Matki Boskiej Częstochowskiej w Cięcinie
3. Kościół Przemienienia Pańskiego w Węgierskiej Górcie
4. Kaplica Matki Bożej Różańcowej
5. Zabytkowy cmentarz
6. Kościół św. Maksymiliana Kolbego w Ciścu
7. Fort Waligóra
8. Pomnik mjr. Kazimierza Czarkowskiego
9. Hala Widowiskowo Sportowa z siedzibą Ośrodka Promocji Gminy oraz Punktu Informacji Turystycznej
10. Bulwary nad Sołą
11. Aleja Zbójników
12. Obelisk Jana Pawła II
13. Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej oraz ścieżka przyrodnicza „Gościnny Las”,
14. Trakt Cesarski
15. Platforma Widokowa
16. Budynek dawnej łaźni Odlewni Żeliwa

17. Kościół p.w. M. B. Częstochowskiej w Żabnicy,
18. Kaplica na Skałce w Żabnicy p.w. NMP Nieustającej Pomocy
19. Kaplica loretańska w Żabnicy
20. Pomnik upamiętniający stracenie przez hitlerowców 10 Polaków w 1943r.
21. Ścieżka dydaktyczna Żabnica – Cięcina.
22. Fort Wyrwidąb
23. Fort Wąwóz
24. Fort Wędrowiec.

2.2.11. Krajobraz

Definicja krajobrazu zawarta w treści Europejskiej Konwencji Krajobrazowej określa *krajobraz* jako strefę lub obszar postrzegany przez mieszkańców i odwiedzających, którego cechy wizualne i charakter są wynikiem działań czynników naturalnych i/lub kulturowych (czyli ludzkich). Definicja ta odzwierciedla ideę, że krajobrazy ewoluują w czasie w rezultacie działań sił natury i ludzi. Podkreśla również, że krajobraz tworzy całość, której elementy przyrodnicze i kulturowe są postrzegane łącznie, a nie oddzielnie.

Rozpoznanie krajobrazu można oprzeć na przyjęciu za prof. J. Bogdanowskim powiązania ze sobą ukształtowania i pokrycia terenu i uznanie, że o charakterze krajobrazu decyduje swoisty układ tworzących go elementów – kombinacja przyrodniczych i antropogenicznych cech takich jak: formy rzeźby terenu, rodzaj pokrycia roślinnością, użytkowanie ziemi (w tym struktura sieci osadniczej)⁶.

Gmina Węgierska Górka położona jest w strefie przejściowej krajobrazów wyżynnych i gór niskich, tylko południowo-wschodnie krańce gminy położone są w strefie krajobrazów gór średnich. Obszar ten charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem ukształtowania terenu – od wypłaszczonych przestrzeni położonych w dnach dolin, poprzez łagodnie nachylone stoki aż po strome zbocza. Duże zróżnicowanie występuje również w pokryciu terenu – od zwartej zurbanizowanej struktury w centrum miejscowości, poprzez rozluźnioną zabudowę wiejską, otwarte przestrzenie gruntów rolnych, mozaikę polno – leśną aż po zwarte kompleksy leśne. Cechy ukształtowania i pokrycia terenu wpływają na silne urozmaicenie typów krajobrazu występujących na tym obszarze. Na tle województwa śląskiego walory krajobrazu przeważającej części gminy zaliczyć można do ponadprzeciętnych. Na obniżanie walorów krajobrazowych wpływa rozpraszanie zabudowy.

Położone u zbiegu dolin rzecznych centrum gminy charakteryzuje się zwartą, miejską zabudową. Natomiast struktury przestrzenne wykształcające się w oparciu o otaczającą miejscowość Węgierska Górka, położone na stokach przysiółki, składają się z luźniejszej zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej przemieszanej z zabudową zagrodową. Pozostałości lokacyjnego rozłogu łąnowo-leśnego w postaci otwartego krajobrazu pól i kompleksów leśnych eksponowanych na otaczających centrum gminy zboczach podnoszą jego walory widokowe.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130), na samorządzie województwa spoczywa obowiązek sporządzenia audytu

⁶ A. Rozenau-Rybowicz, *Identyfikacja krajobrazów na poziomie regionalnym – doświadczenia wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej w skali województwa*, [W:] *Identyfikacja i ocena krajobrazów - wdrażanie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Referaty konferencyjne, GDOŚ, Warszawa 2013*

krajobrazowego. Jego szczegółowy zakres i metodologia zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych.

W związku z powyższym, wypełniając ustawowy obowiązek Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VII/16/16/2025 z 23.06.2025 r. przyjął Audyt krajobrazowy województwa śląskiego.

Audyt krajobrazowy sporządza się raz na 20 lat, dla obszaru województwa w granicach administracyjnych. Identyfikuje on krajobrazy występujące na obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne i dokonuje oceny ich wartości, określa lokalizację krajobrazów priorytetowych - krajobrazów szczególnie cennych dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości, wymagających zachowania i określenia dla nich zasad i warunków ich kształtowania.

Audyt wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania, ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz krajobrazów priorytetowych. Wyniki audytu krajobrazowego zostaną uwzględnione w regionalnych i gminnych dokumentach planistycznych.

Według audytu krajobrazowego województwa śląskiego na obszarze gminy Węgierska Górka wyróżniono krajobrazy:

- Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim (8c) zlokalizowane w centrum Węgierskiej Górki, północnej części miejscowości Cięcina i południowej części miejscowości Cisiec;
- Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim (6g), zlokalizowane w południowej części Węgierskiej Górki, centralnej części miejscowości Cisiec i północno – zachodnich częściach miejscowości Cięcina i Żabnica;
- Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola (6c) zlokalizowanych w północnej części Węgierskiej Górki, zachodniej i wschodniej części miejscowości Cisiec, zachodniej części miejscowości Cięcina i zachodniej i centralnej części miejscowości Żabnica;
- Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk (6b) zlokalizowanych w zachodniej części miejscowości Cisiec, południowej części miejscowości Węgierska Górka, w zachodnich i wschodnich krańcach miejscowości Cięcina i północnych częściach miejscowości Żabnica;
- Hale wysokogórskie (5b), w zasięgu gminy znajduje się jedynie Hala Pawlusia położona wzdłuż południowo – wschodniej granicy gminy;
- Z przewagą siedlisk lasowych (3b) obejmujące większość kompleksów leśnych w gminie;
- Z przewagą siedlisk borowych (3a) obejmujących południowo-wschodnie oraz północno zachodnie części obszarów leśnych w gminie;
- Systemy wód płynących (1b) obejmujące dolinę rzeki Soły.

W zasięgu gminy Węgierska Górka wyznaczono krajobrazy priorytetowe (Tabela 7).

Tabela 7 Zestawienie krajobrazów priorytetowych w gminie Węgierska Górka

Lp.	ID krajobrazu	Nazwa krajobrazu	Kod podtypu	Nazwa Podtypu	Kryterium wyboru	Położenie – miejscowość
1	1475	lasy Bielsko - Koniaków	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	Unikatowość, Ważność	Węgierska Górka
2	1521	Szczyrk - Węgierska Górka	3a	Z przewagą siedlisk borowych	Unikatowość, Ważność	Cisiec, Węgierska Górka,
3	1554	Mały Żar	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	Ważność ekspert	Cisiec,
4	1740	Sopotnia Wielka	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	Unikatowość, Ważność	Cięcina, Cisiec, Żabnica
5	1764	las Rysianka	3a	Z przewagą siedlisk borowych	Unikatowość, Ważność	Żabnica
6	1805	Hala Pawlusia	5b	Hale wysokogórskie	Ważność ekspert	Żabnica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Audyt krajobrazowy województwa śląskiego*, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/16/16/2025 z 23.06.2025 r

Charakterystyka poszczególnych krajobrazów priorytetowych, w zasięgu których znajduje się gmina Węgierska Górka:

- Lasy Bielsko – Koniaków - krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w masywie Beskidu Śląskiego na wschód i na południe od Ustronia. W granicach jednostki znajdują się liczne obiekty o dużych walorach kulturowych i przyrodniczych. Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na wyjątkowe nagromadzenie obiektów kulturowych różnego typu;
 - b. zastosowania algorytmu w zakresie kryterium ważności ze względu na kwalifikujące wskaźniki cech charakterystycznych (obiekty geologiczne i geomorfologiczne; udział siedlisk lasowych) oraz unikatowych;
 - c. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wyjątkowe połączenie i nagromadzenie walorów przyrodniczych (w tym chronionych w ramach 7 rezerwatów przyrody, obszarów Natura 2000 Beskid Śląski, PK "Beskid Śląski, 43 pomników przyrody), kulturowych (prawie 100 cennych obiektów kulturowych) i fizjonomicznych.
- Szczyrk - Węgierska Górka - krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk borowych obejmujący lasy w Beskidzie Śląskim z grzbietem Baraniej Góry. Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na występowanie cennych obiektów związanych z tradycyjnym wypasem (bacówki) i zabytkowej leśniczówki pełniącej funkcję Izby Leśnej;
 - b. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na istotne walory przyrodnicze, w tym występowanie zbiorowisk leśnych i fauny typowej dla Puszczy Karpackiej oraz licznych geostanowisk, a także na wyjątkowe walory krajobrazowe z uwagi na silną ekspozycję widokową partii szczytowych.

- Mały Żar - krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Śląskim w sąsiedztwie Węgierskiej Górki. Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na istotną rolę dla zachowania lokalnej flory i fauny. Ponadto występują tu charakterystyczne formy geologiczno-geomorfologiczne. Obszar dość eksponowany fizjonomicznie z otwarciami widokowymi i punktem widokowym. Dodatkowo, uzasadnieniem jest ochrona prawna (park krajobrazowy obejmujący ponad 50% powierzchni jednostki - uzupełniający wskaźnik ekspercki).
- Sopotnia Wielka - krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk lasowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywiecko - Orawskim pomiędzy Milówką i Korbielowem. Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. zastosowania algorytmu z kryterium unikatowości ze względu na nagromadzenie cennych obiektów kulturowych różnego typu;
 - b. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zestaw obiektów kulturowych w tym: 2 stanowiska archeologiczne, tradycyjne układy zabudowy wiejskiej (przysiółki) z elementami zabudowy charakterystycznej dla regionu (8 obiektów), pozostałości zabytkowej huty, leśniczówka i gajówka z elementami zabudowy regionalnej oraz obiekty małej architektury sakralnej w tym kapliczki i krzyże przydrożne. Jednostka ma istotne znaczenie przyrodnicze - z trzema rezerwatami przyrody i dobrze zachowanymi zbiorowiskami zarówno leśnymi jak i nieleśnymi. Walory fizjonomiczne związane są z dalekimi, rozległymi widokami, których obserwacja jest możliwa dzięki wielu punktom widokowym położonym w sąsiedztwie szlaków turystycznych.
- las Rysianka - krajobraz priorytetowy - leśny, z przewagą siedlisk borowych obejmujący lasy w Beskidzie Żywieckim w strefie grzbietowej Romanki, Rysianki i Palenicy - silnie rozczłonkowany kształt jednostki odzwierciedla układ grzbietów. Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na pojedyncze obiekty związane z wypasem (jak szałas na Hali Cudzychowej);
 - b. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze związane są z występującymi tu cennymi zbiorowiskami roślinnymi zarówno leśnymi jak i murawowymi. Jest to także obszar istotny dla zachowania lokalnej flory i fauny. Najcenniejsze fragmenty jednostki objęto ochroną rezerwatową. Bardzo silna ekspozycja fizjonomiczna z rozległymi widokami na Beskidy i Tatry.
- Hala Pawlusia - krajobraz priorytetowy - krajobraz polany górskiej z przewagą zbiorowisk trawiastych położonej w Beskidzie Żywiecko - Orawskim powyżej Skałki w strefie grzbietu schodzącego od Rysianki do przełęczu Pawlusiej (Hala Pawlusia). Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:
 - a. oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na walory przyrodnicze, kulturowe i fizjonomiczne związane z tradycyjnym, zanikającym krajobrazem pasterskim. Walory krajobrazowe wzmacnia silna ekspozycja fizjonomiczna w najwyższych partiach Beskidu Żywiecko-Orawskiego oraz wyjątkowo rozległe

widoki. Dodatkowo, uzasadnieniem jest ochrona prawna (park krajobrazowy obejmujący ponad 50% powierzchni jednostki - uzupełniający wskaźnik ekspercki).

Wśród elementów wpływających na atrakcyjność krajobrazową gminy Węgierska Górka można wyróżnić punkty widokowe, dominanty oraz przedpola ekspozycji:

1. Punkt widokowy w północnej części miejscowości Cisiec;
2. Punkt widokowy w północno-zachodniej części miejscowości Węgierska Górka;
3. Punkt widokowy na szczycie Magura;
4. Dominanta i ciąg widokowy – Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Żabnicy;
5. Punkt widokowy na szczycie Palenica;
6. Punkt widokowy na szczycie Prusów;
7. Przedpole ekspozycji od szczytu Palenica w kierunku szczytu Prusów;
8. Przedpole ekspozycji od szczytu Prusów w kierunku szczytu Palenica;
9. Przedpola ekspozycji położone na granicy gminy Węgierska Górka i Milówka w przysiółku Milówki w Żabnicy;
10. Przedpole ekspozycji i punkt widokowy na Hali Koziorka, w okolicy szczytu Rysianka;
11. Przedpole ekspozycji i punkt widokowy na Hali Pawlusia w okolicy Przełęczy Pawlusia.

Obszar, którego dotyczy zmiany plany nie znajduje się na przedpolach widokowych, ani nie jest powiązany z punktami widokowymi.

2.2.12. Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody określonymi w art. 6 ust. 1. *Ustawy o ochronie przyrody* z 16 kwietnia 2004 r. występującymi w obszarze gminy są: Rezerwat Przyrody Romanka, Rezerwat Przyrody Lipowska, Żywiecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego wraz z otuliną, obszary Natura 2000: PLH240005 Beskid Śląski, PLH240006 Beskid Żywiecki, PLB240002 Beskid Żywiecki oraz 8 pomników przyrody (Ryc. 5)

- **Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego** ustanowiony rozporządzeniem Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z dn. 16 czerwca 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Bielskiego z 1998 r. nr 9, poz. 111). Park obejmuje głównie tereny leśne Beskidu Śląskiego. Powierzchnia Parku wynosi 386,20 km². Wokół Parku utworzono strefę ochronną o powierzchni 222,85 km². Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego położony jest w południowej części województwa śląskiego i jest najbardziej na zachód wysuniętą częścią Beskidów Zachodnich. Wyodrębniono w nim dwa południkowe pasma górskie: Czantorii (995 m n.p.m.), stanowiące zachodnie, mniejsze ramię Beskidu Śląskiego oraz wyższe i bardziej rozczłonkowane pasmo Baraniej Góry (1220 m n.p.m.), z dominującym nad Kotliną Żywiecką i najwyższym szczytem: Skrzycznem (1257 m n.p.m.). Na terenie parku występuje największe skupisko jaskiń w Beskidach oraz różnego rodzaju form skalnych: baszt, ambon i murów o wysokościach przekraczających niejednokrotnie kilkanaście

metrów. Rozległe i zwarte kompleksy leśne, będące pozostałością Puszczy Karpackiej, są miejscem obecności rzadkich, jak również pospolitych gatunków zwierząt. Lista ssaków obejmuje łącznie ok. 35 gatunków, m.in. ssaki kopytne, takie jak: jelen, sarna, dzik, czy drapieżniki – wilk, ryś, lis i rzadziej niedźwiedź. W jaskiniach odnotowano wiele gatunków zimujących nietoperzy. Faunę ptaków reprezentują: głuszec, jarząbek, siwerniak, drozd obrożny, dzięcioł trójpalczasty i orzechówka oraz duże ptaki drapieżne. Nad potokami zaobserwować można pliszkę górską, pluszcza, zimorodka, czy siewieczkę rzeczną. Na terenie parku gady reprezentowane są przez jaszczurki: zwinkę i żyworódkę, beznogiego padalca, jadowitą żmiję zygzakowatą oraz zaskrońca. Stwierdzono występowanie 13 gatunków płazów, w tym: 4 gatunków traszek, 2 gatunków kumaków, salamandry plamistej, rzekotki drzewnej, 2 gatunków ropuch i 3 gatunków żab.

- **Żywiecki Park Krajobrazowy** ustanowiony został uchwałą nr XII79/86 WRN w Bielsku Białej z 13 marca 1986r. z późniejszą zmianą Rozporządzeniem nr 7/98 Wojewody Bielskiego z 20 maja 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Bielskiego nr 8, poz. 97). To najstarszy park krajobrazowy na terenie polskich Karpat. Powierzchnia Parku wynosi 358,70 km². Cały obszar Parku jest otoczony strefą ochronną o powierzchni 217,90 km². Żywiecki Park Krajobrazowy położony jest w południowej części województwa śląskiego. Pasma górskie na obszarze Parku tworzą trzy rozległe grupy górskie: tzw. „Worek Raczański” z kulminacją na Wielkiej Raczy (1236 m n.p.m.), grupa górska „grupa górską Lipowskiej i Romanki z najwyższym szczytem Romanką (1366 m n.p.m.), oraz cechujący się promienistym układem grzbietów rozróg Pilska (1557 m n.p.m.). Na terenie Parku zostało stwierdzonych ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych. Znaczna część gatunków wysokogórskich koncentruje się w piętrze kosodrzewiny, ale bardzo interesujące skupienia flory występują w rejonie źródlisk, wycieków i wysięków oraz wzdłuż płynących strużek wody, młak i torfowisk, również w obrębie regła górnego. Fauna Parku reprezentowana jest przez około 40 gatunków ssaków, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów, 12 gatunków płazów, 23 gatunki ryb oraz 1 gatunek minoga. Rozległe kompleksy leśne tzw. „Worek Raczański”, masywu Pilska, Romanki czy Rysianki i Lipowskiej są ostoją dużych ssaków drapieżnych, reprezentowanych przez niedźwiedzie, wilki, rysie oraz borsuki. Licznie występują tu ssaki kopytne: dziki, jelenie i sarny. Na obszarze Parku występuje wiele rzadkich i ginących ptaków, między innymi kuraki leśne (głuszec i jarząbek), drapieżniki dzienne (jastrząb, kobuz, krogulec, myszołów, pustułka) i sowy (puszczyk, pójdzka, płomykówka i puchacz). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinkę i żyworódkę, padalca oraz 2 gatunki węży: zaskrońca i jadowitą żmiję zygzakowatą. Obok gadów najlepiej poznaną grupę kręgowców stanowią płazy: traszka - górską, grzebieniastą, zwyczajną oraz (będąca endemitem karpackim) karpacka, ropucha szara i zielona, żaba zielona i brunatna, rzekotka drzewna, kumak górski i salamandra plamista.
- **Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki** zajmuje 34 988,8 ha, położony jest na terenie gmin Jeleśnia, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Świnna, Ujsoły, Węgierska Górka. Obszar zbudowany jest z utworów fliszowych serii magurskiej. Ma urozmaiconą budowę – występują tu takie formy geomorfologiczne jak grzbiety, garby, żebra, mury skalne, gołoborza na stokach i osuwiska skalne. Wśród skał dominują piaskowce magurskie i łupki ilaste, które razem tworzą flisz karpacki. Najciekawszymi zespołami form skalnych są Pasma Pilska oraz Grupa Wielkiej Raczy.

Rzeki zachowują charakter górski z gwałtownymi spadkami, wodospadami i gęstą siecią potoków. Główne rzeki obszaru to Soła i Koszarawa. Osobliwością są nieliczne występujące drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne i półnaturalne górskie zbiorowiska roślinne, w tym dobrze wykształcone zespoły lasów iglastych i liściastych. Na spłaszczeniach stokowych, wierzchołkach grzbietowych, zagłębieniach osuwiskowych, występują cenne torfowiska. Obszar charakteryzuje się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górnymi. Flora to ok. 1000 gatunków z czego 150 gatunków górskich. W ostoi stwierdzono występowanie 24 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 21 spośród nich należy do lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych. Beskid Żywiecki stanowi jedną z najważniejszych krajowych ostoi gęszca, orla przedniego, drozda obrożnego, dzięcioła trójpalczastego i dzięcioła biało-grzbietego. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górnymi (leśnymi i nieleśnymi). Najbardziej rozpowszechnione siedliska leśne to kwaśne i żyzne buczyny. Siedliska nieleśne najliczniej reprezentowane są przez górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano-Caricetumflavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *Alpestris*. Na podkreślenie zasługuje tu znaczenie obszaru jako ostoi dużych ssaków drapieżnych: wilka, rysia i niedźwiedzia.

Dla obszaru Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki ustanowiony został plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r., zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 lutego 2016 r.).

- **Obszar specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki** pokrywa się z Obszarem Natura 2000 PLB240002. Przedmiotem ochrony obszaru jest 19 typów siedlisk przyrodniczych (3220, 4060, 4070, 4080, 6230, 6430, 6510, 6520, 7110, 7140, 7230, 8310, 9110, 9130, 9140, 9180, 91D0, 91E0, 9410), a także 4 gatunki roślin (tojad morawski, dzwonek piłkowany, widłoząb zielony i tocja karpacka) i 15 gatunków zwierząt (biegacz urozmaicony, brzanka, darniówka tatrzańska, głowacz białopłetwy, koza, kumak górski, minóg strumieniowy, niedźwiedź brunatny, nocek duży, ryś, sichrawa karpacka, traszka grzebieniasta, traszka górską, wilk i wydra).

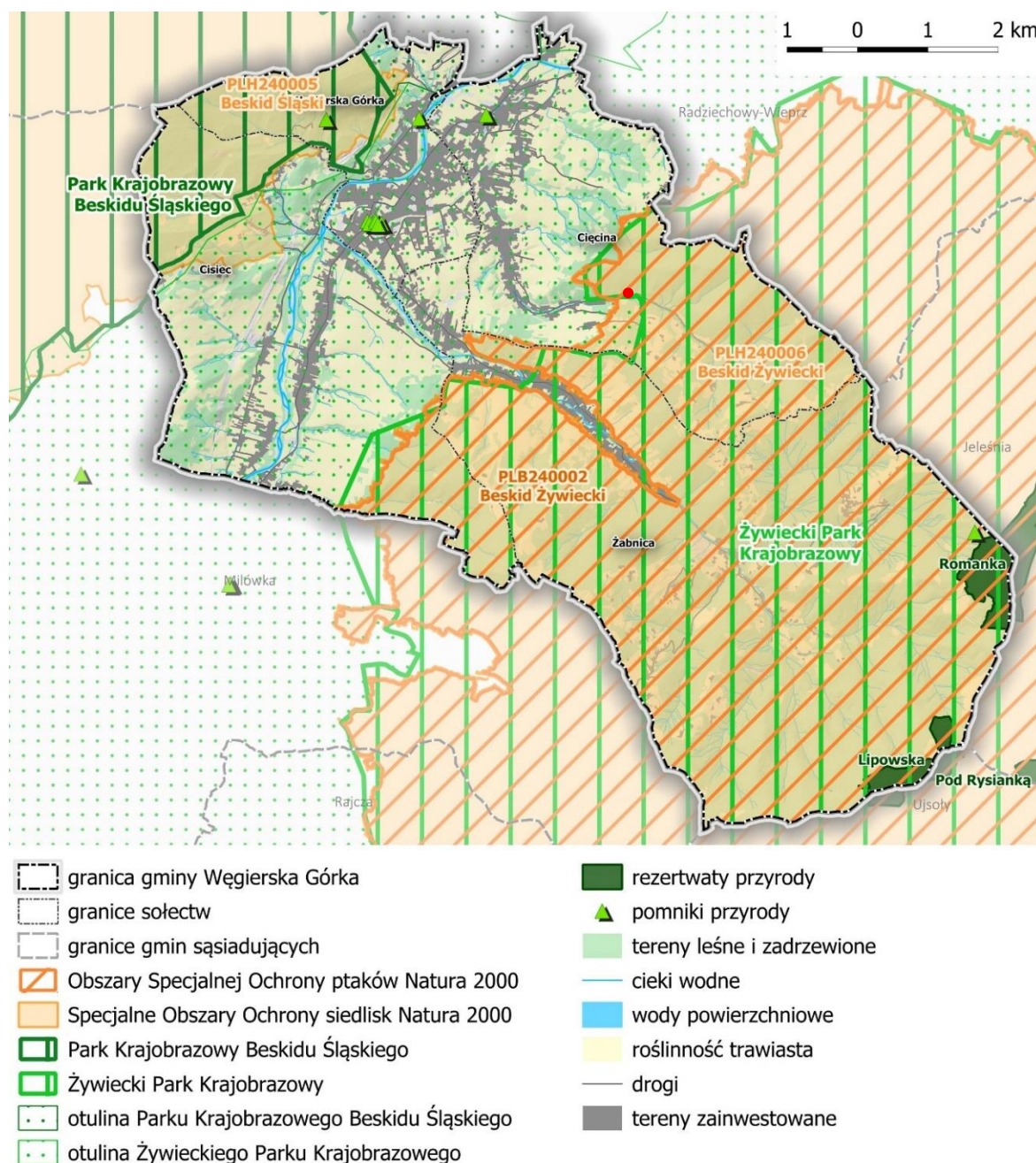
Dla obszaru Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki ustanowiony został plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r.).

- **Obszar specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski** zajmuje powierzchnię 26405,25 ha, położony jest w gminach Ustroń, Wisła, Goleszów, Brenna, Istebna, Jaworze, Bielsko-Biała, Lipowa, Radziechowy-Wieprz, Miłówka, Węgierska Górka. Geograficznie leży on w masywie Beskidu Śląskiego z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Tworzą go dwa pasma górskie – Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry, które zbudowane są w przeważającej części z piaskowca godulskiego. Obszar obfituje w malownicze progi skalne i wodospady, liczne formy skałkowe oraz różnorodne formy osuwiskowe.

Dla obszaru Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski ustanowiony został plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 sierpnia 2025 r.).

- **Rezerwat przyrody „Romanka”** - powołany w celu ochrony zachowanych fragmentów regla górnego - bór świerkowy o pierwotnym charakterze (w wieku ponad 250 lat ze sporadycznie występującymi jaworami w wieku ponad 300 lat). Drzewostany w rezerwacie wykazują osłabioną żywotność spowodowaną oddziaływaniem zanieczyszczonego powietrza, ostrego klimatu, a także obniżonego poziomu wód gruntowych. W partiach szczytowych występują duże powierzchnie obumarłego drzewostanu zniszczonego przez kornika.
- **Rezerwat przyrody „Lipowska”** – rezerwat leśno-florystyczny. Utworzony w 2008 roku w celu ochrony i zachowania systemu torfowisk wysokich oraz fragmentów górnoreglowego boru świerkowego *Plagiothecio-Piceetum tatricum*.

Ryc. 6 Formy ochrony przyrody w rejonie gminy Węgierska Górka



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUGiK

Na obszarze gminy istniejącymi formami ochrony przyrody są również pomniki przyrody. Ich zestawienie wraz z informacją o lokalizacji prezentuje poniższa tabela:

Tabela 8 Pomniki przyrody w gminie Węgierska Górka

Lp.	Obiekt	Lokalizacja	Opis formy ochrony przyrody		
			obw. [cm]	wys. [m]	szer. [cm]
1	Głaz narzutowy	nad potokiem „Glinne” w Ciścu w oddz. 13c, Leśnictwo Zielona	-	1,95	227
2	Klon jawor	Zachodnie zbocze Romanki (1060 m n.p.m.) w oddziale 47c Leśnictwa Romanki	420	25	-
3	Lipa drobnolistna	Cięcina przed restauracją „Gronie”	305	20	-
4	Wierzba biała	Zajezdnia autobusowa PKS w Węgierskiej Górcie	350	20	-
5	Lipa drobnolistna	Naprzeciwko szkoły podstawowej w Węgierskiej Górcie	345	25	-
6	Lipa drobnolistna	Na terenie zajezdni autobusowej PKS w Węgierskiej Górcie, ok. 6 m na wschód od budynku kasy PKS	425	25	-
7	Kasztanowiec zwyczajny – 9szt.	Po obu stronach ulicy kolejowej	225, 245, 320, 320, 325, 280, 350, 305, 305	20	-
8	Wiąz górski	Ulica zielona, naprzeciwko budynku nr 233	430	25	-

Źródło: Rejestr pomników przyrody Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

2.3. Stan środowiska i zagrożenia na obszarze objętym projektem zmiany planu, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

2.3.1. Stan wód podziemnych i powierzchniowych

Raporty o stanie środowiska w województwach są cennym źródłem regionalnej informacji o środowisku. Do końca 2018 roku opracowywanie i publikacja raportów o stanie środowiska w województwie były zadaniem wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, a zakres i częstotliwość ich opracowywania określone były w wojewódzkich programach monitoringu środowiska.

Zmiany organizacyjne wprowadzone ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1479) spowodowały, że zadania Państwowego Monitoringu Środowiska, w tym zadania związane z informowaniem o stanie środowiska na poziomie regionalnym, realizowane do końca 2018 roku przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska zostały przeniesione do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Zgodnie z II aktualizacją Planów gospodarowania wodami (IIaPGW), która obowiązuje od 2023 r. obszar gminy Węgierska Górka znajduje się w zasięgu JCWP Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna - RW20000421327999. W latach 2023 – 2024 stan omawianej JCWP nie był badany.

Wg poprzedniego podziału obowiązującego do 2023 roku, na terenie gminy Węgierska Górka zlokalizowane były następujące JCWP:

- PLRW200014213259 - Soła od Wody Ujsolskiej do Zbiornika Tresna
- PLRW20001221323569 - Cięcinka

– PLRW2000122132349 – Żabniczanka.

Zgodnie z poprzednim podziałem jednolitych wód powierzchniowych stan/potencjał ekologiczny JCWP Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna określa się jako umiarkowany, dwóch pozostałych natomiast – Cięcinka oraz Żabniczanka – jako dobry. Stan chemiczny określony został na poniżej dobrego. Sumaryczny stan jednolitych części wód powierzchniowych został określony jako zły dla wszystkich z nich (Tabela 9).

Tabela 9 Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Soła od Wody Ujsolskiej do Zbiornika Tresna	PLRW200014213259	3	>2	Umiarkowany	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Cięcinka	PLRW20001221323569	2	2	Dobry	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Żabniczanka	PLRW2000122132349	2	2	Dobry	Poniżej dobrego	Zły stan wód

Źródło: Monitoring i ocena jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, GIOŚ

2.3.2. Stan powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (Nox). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z działalności przemysłowej (emisja punktowa) oraz z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi

z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również napływ emisji z obszaru Polski oraz Europy.

W województwie śląskim zlokalizowanych jest wiele gałęzi przemysłu. Największy udział w zanieczyszczeniach pyłowych ma hutnictwo, elektrownie, koksownictwo i górnictwo. Najwięcej pyłu zawieszonego PM₁₀ ze źródeł punktowych emitowanego jest w Dąbrowie Górniczej - 19% emisji w województwie, następnie w Rybniku 8,3% i w Jaworznie 6,1%. Największymi źródłami punktowymi NO_x są elektrownie, huty i koksownie. W Dąbrowie Górniczej emitowanych jest 24% NO_x, w Jaworznie 15,3%, Rybniku 9,6%. W przypadku emisji SO_x podobnie dominuje hutnictwo i energetyka. Udział Dąbrowy Górniczej w całkowitej wojewódzkiej emisji SO_x wynosi 25,5%, Jaworzna 9,3%, Rybnika 9,2%. Udział źródeł punktowych z województwa śląskiego w emisji poszczególnych zanieczyszczeń w kraju wynosił 13,8% dla pyłu PM₁₀, 13,8% dla pyłu PM_{2,5}, 12,1% dla B(a)P, 16% dla tlenków siarki i 15,4% dla tlenków azotu.

Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Udział źródeł komunalno-bytowych z województwa śląskiego w emisji poszczególnych zanieczyszczeń w kraju wynosił 9,1% dla pyłu PM₁₀, 8,8% dla pyłu PM_{2,5}, 10,9% dla B(a)P, 12,6% dla tlenków siarki i 10,8% dla tlenków azotu.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2023 r. wykonana została dla następujących stref: aglomeracja górnośląska, aglomeracja rybnicko-jastrzębska, miasto Bielsko-Biała, miasto Częstochowa, strefa śląska. Omawiany obszar, tj. gmina Węgierska Górka, należy do strefy śląskiej. Najbliższą stacją w rejonie jest stacja Żywiec.

Dla strefy śląskiej ocena i klasyfikacja stref pod kątem ochrony zdrowia przedstawia się następująco:

- | | |
|------------------------------------|---|
| – dwutlenek siarki | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – dwutlenek azotu | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – benzen | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – tlenek węgla | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – ozon | – Strefę śląską zaliczono do klasy A, D2; |
| – pył zawieszony PM ₁₀ | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – ołów | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – arsen | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – kadm | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – nikiel | – Strefę śląską zaliczono do klasy A; |
| – benzo(α)piren | – Strefę śląską zaliczono do klasy C; |
| – pył zawieszony PM _{2,5} | – Strefę śląską zaliczono do klasy A1. |

Dla strefy śląskiej ocena i klasyfikacja stref pod kątem ochrony roślin przedstawia się następująco:

- | | |
|--------------------|---|
| – dwutlenek siarki | – Strefę małopolską zaliczono do klasy A; |
| – tlenki azotu | – Strefę małopolską zaliczono do klasy A; |
| – ozon | – Strefę małopolską zaliczono do klasy A, D2; |

W 2023 roku w zasięgu gminy Węgierska Górka miało miejsce kilka przekroczeń dopuszczalnych poziomów parametrów określających stan powietrza:

Tabela 10 Zestawienie sytuacji przekroczeń w województwie śląskim w 2023 roku obejmujących gminę Węgierska Górka

Nazwa strefy	Czas uśredniania (parametr)	Opis obszaru przekroczenia	Główna przyczyna przekroczenia	Pozostałe przyczyny przekroczenia
<i>Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi - Zanieczyszczenie: ozon (O₃), Typ normy: poziom celu długoterminowego</i>				
strefa śląska	śr. 8-godź	strefa śląska – zgodnie z zestawieniem gmin, 97,9% powierzchni strefy	Warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się ozonu	Napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy; Napływ zanieczyszczeń powietrza spoza granic kraju (transgraniczny charakter zanieczyszczenia)
<i>Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi - Zanieczyszczenie: B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀, Typ normy: poziom docelowy</i>				
strefa śląska	śr. roczna	strefa śląska – zgodnie z zestawieniem gmin, 18,3% powierzchni strefy	Oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków	
<i>Ocena pod kątem ochrony roślin - Zanieczyszczenie: ozon (O₃), Typ normy: poziom celu długoterminowego</i>				
strefa śląska	AOT40	strefa śląska – zgodnie z zestawieniem gmin, 99% powierzchni strefy	Warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się ozonu	Napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy; Napływ zanieczyszczeń powietrza spoza granic kraju (transgraniczny charakter zanieczyszczenia)

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim, Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2023 roku obszary przekroczenia poziomów celu długoterminowego ozonu, zarówno dla oceny pod kątem ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin wystąpiły na obszarze prawie całego województwa. Zarówno pomiary jak i szacowanie, w oparciu o wyniki modelowania potwierdzają, że problem dotyczy wszystkich stref. Jako główną przyczynę występowania przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu należy wskazać warunki meteorologiczne w okresie wiosenno-letnim, sprzyjające formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu, z terenów zurbanizowanych województwa i spoza granic kraju.

Jako przyczynę przekroczenia poziomu docelowego benzo(α)piren w zasięgu strefy śląskiej wskazuje się głównie oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (Tabela 10).

Tabela 11 Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Węgierska Górka zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023 wykonanego przez IOŚ-PIB

Nazwa gminy	PM ₁₀ średnia roczna [µg/m ³]			PM ₁₀ 36 maksimum [µg/m ³]			PM _{2,5} średnia roczna [µg/m ³]			BaP średnia roczna [ng/m ³]		
	min	max	średnia	min	max	średnia	min	max	średnia	min	max	średnia
Węgierska Górka	13,6	26,5	19,2	23	47,6	32,3	10	19,9	14,2	0,59	4,16	1,88

- kolorem czerwonym oznaczono gminy, na których obszarach wystąpiło przekroczenie wraz z zaznaczeniem statystyk dla przekroczonego zanieczyszczenia

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim, Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ

Według Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Śląskim w 2023 roku, na 46,8% powierzchni gminy Węgierska Górka nastąpiło przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10 (Tabela 11).

2.3.3. Klimat akustyczny

Głównymi źródłami hałasu na obszarze gminy Węgierska Górka są ciągi komunikacyjne drogowe, kolejowe oraz zakłady przemysłowe. Hałas komunikacyjny jest związany przede wszystkim z ruchem na drodze krajowej nr 1, biegnącej przez miejscowości Węgierska Górka i Cisiec. Zwiększone natężenie ruchu, a co za tym idzie hałasu w centrum gminy, związane jest z funkcjonowaniem zakładów produkcyjnych oraz obiektów usługowych. Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Wielkość i zasięg hałasu kolejowego w znacznym stopniu zależy od częstości kursowania pociągów, prędkości trakcyjnej, składu taboru kolejowego, stanu technicznego torowiska oraz topografii terenu. Linie kolejowe będące potencjalnym źródłem hałasu w rejonie gminy przebiegają wzdłuż drogi krajowej nr 1.

2.3.4. Pola elektromagnetyczne i promieniowanie

Promieniowanie jonizujące jest nieodłącznym elementem środowiska naturalnego, dociera z Kosmosu, z wnętrza Ziemi. Przy opracowywaniu zbiorczych ocen zagrożeń radiacyjnych dla ludzi i środowiska rozróżnia się zagrożenia pochodzące od radionuklidów naturalnych i sztucznych. W przyrodzie występuje prawie 80 radioizotopów ok. 20 pierwiastków promieniotwórczych. Do najbardziej znanych należą izotopy uranu i toru, a także potasu, węgla i wodoru. Intensywność promieniowania wywołana naturalnymi pierwiastkami promieniotwórczymi jest różna w różnych miejscach naszego globu. Radionuklidy pochodzenia sztucznego przedostały się do środowiska w wyniku prób z bronią jądrową lub zostały uwolnione z obiektów jądrowych i składowisk paliwa w trakcie ich normalnej eksploatacji lub w stanach awaryjnych (np. katastrofa elektrowni jądrowej w Czarnobylu). Również wytwarzane są przez różnego rodzaju urządzenia stosowane np. w diagnostyce medycznej, przemyśle, badaniach naukowych.

W odniesieniu do Powiatu Żywieckiego oraz województwa śląskiego źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są:

- stacje i linie energetyczne o napięciu 110 kV, 220 kV,
- Radiowe i Telewizyjne Centra Nadawcze,

- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych, ośrodkach medycznych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Dopuszczalne wartości natężenia pól elektromagnetycznych w środowisku dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dla miejsc dostępnych dla ludności, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448). Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalna wartość natężenia pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50Hz dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi:

- dla składowej elektrycznej – 10 kV/M,
- dla składowej magnetycznej – 60 a/M.

2.3.5. Zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi

Zmiany klimatu niosą ze sobą wymierne i w większości przypadków negatywne konsekwencje – w szczególności wzrost intensywności i częstotliwości zjawisk ekstremalnych co niesie ze sobą konkretne zagrożenia dla mieszkańców i gospodarki krajowej.

W dokumencie Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie o każdej porze roku, podtopienia, fale upałów, huragany, osuwiska, susze oraz związane z nimi straty w produkcji rolnej i leśnej, ograniczenia w dostępie do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także zwiększone ryzyko pożarów lasów). Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju. Ze średnią roczną temperaturą powietrza jest związane wiele wskaźników mających znaczenie dla gospodarki, zwłaszcza takich jak temperatura ujemna czy długość okresu wegetacyjnego. W dwóch ostatnich dekadach mamy do czynienia ze wzrostem liczby dni z temperaturą wysoką i systematycznym spadkiem liczby dni z temperaturą ujemną. Konsekwencją m.in. zmian temperatury zwłaszcza maksymalnej jest trwałość okresów suchych (z sumą dobową opadu <1 mm) i mokrych (>10 mm/d).

Sektory i obszary zidentyfikowane jako najbardziej wrażliwe w Polsce na zmiany klimatu to: gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, leśnictwo, energetyka, strefa wybrzeża, obszary górskie, rolnictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane, budownictwo i zdrowie.

W najbliższych latach skutki zmian klimatu w Polsce mogą stać się coraz bardziej odczuwalne. Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki, m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego i możliwości uprawy nowych gatunków roślin, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużenia sezonu turystycznego.

Z drugiej strony, stwierdzono również negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego spowodowane przez wydłużenie okresu wegetacyjnego. W ostatnich latach obserwuje się niekorzystną tendencję polegającą na tym, że przyspieszenie początku sezonu wegetacyjnego jest większe niż przyspieszenie końca sezonu przymrozkowego. Wskutek tego przymrozki pojawiają się w mniej korzystnych fazach rozwoju roślin – w czasie kwitnienia lub nawet zawiązywania owoców, czyli wówczas, gdy wrażliwość roślin na niskie temperatury jest najsilniejsza. Zjawisko to jest zdecydowanie negatywne dla roślin, w tym także chronionych.

Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Zmiany klimatu znacząco będą determinowały stan różnorodności biologicznej, ponieważ wpływają one na zasięg występowania gatunków, w tym obcych gatunków inwazyjnych, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Różnorodność biologiczna pod wpływem tych zmian ulega stopniowym przekształceniom.

Ze zmianami klimatu wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi opadami (nawalne deszcze). Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i zasoby naturalne, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będzie można zaobserwować również w porze zimowej, kiedy to skróci się okres zalegania i grubość pokrywy śnieżnej oraz nasili się proces ewaporacji, co wpłynie na spadek zasobów wodnych kraju. Nie bez znaczenia będzie również zmiana zasięgu występowania roślin i zwierząt, która może wpłynąć na kondycję drzewostanów i roślin uprawnych.

Efektom zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień lub osuwisk.

Prognozy zmian wysokości opadów w przyszłości, zrealizowane na potrzeby projektu dotyczącego miejskich planów adaptacji do zmian klimatu dla 44 miast w Polsce wskazują, iż jakkolwiek prognozowany wzrost całkowitej liczby dni z opadem jest nieznaczny, wzrasta liczba dni z opadem ekstremalnym powyżej 10 mm/dobę, głównie w miastach we wschodniej i południowej części kraju. Zjawisko to ulegnie intensyfikacji w kolejnych dziesięcioleciach.

Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalne trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na rolnictwo, leśnictwo, budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Konsekwencje wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof naturalnych mają charakter długoterminowy. Przywrócenie tych obszarów do stanu sprzed katastrofy zajmie wiele lat.

Nawalne deszcze stanowią również duże zagrożenie w całej Polsce. W XXI wieku podtopienia spowodowane nawałnymi deszczami stały się coraz bardziej dotkliwe, w szczególności na obszarach zurbanizowanych.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrozacji wód śródlądowych i wód przejściowych, przybrzeżnych i morskich, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w wyniku stresu termicznego i zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie możliwości chłodzenia elektrowni ciepłych, czego skutkiem będzie przykładowo spadek ich mocy produkcyjnej i przeciążenie sieci energetycznej.

Jednym z głównych wyzwań dla zrównoważonego rozwoju w Polsce jest więc dostosowanie się do zmian klimatu poprzez poprawę odporności poszczególnych sektorów gospodarki. Zmiany klimatu będą miały znamienity wpływ przede wszystkim na gospodarkę wodną kraju. Polska ma stosunkowo niewielkie zasoby wodne, a efektywność ich wykorzystania jest niska. Jednocześnie we wszystkich częściach kraju wzrośnie ryzyko wystąpienia powodzi, co związane jest m.in. z niewystarczającą zdolnością retencyjną naturalnych i sztucznych zbiorników, wzrostem udziału powierzchni nieprzepuszczalnych, szczególnie w miastach, nadmiernym odpływem wód z małych zlewni wskutek niewłaściwie przeprowadzonych regulacji i utrzymania rzek, ograniczania naturalnych terenów zalewowych oraz powszechnym brakiem urządzeń piętrzących wodę w systemach rowów melioracyjnych.

Zgodnie z analizą zagrożenia powodziowego przeprowadzoną w ramach planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) obszary charakteryzujące się bardzo wysokim poziomem ryzyka powodziowego obejmują m.in. tereny południowej Polski

Zmieniający się klimat będzie miał również kluczowy wpływ na warunki produkcji w sektorach rolnym i leśnym. Niedobory wody to jeden z przykładów negatywnego oddziaływania na sektory rolnictwa i leśnictwa w wyniku zmian klimatu. Okresowo problemem są także podtopienia spowodowane intensywnymi opadami, jak również przymrozki. Ponadto, w związku z wydłużeniem okresu wegetacyjnego, spowodowanym wzrostem średniej temperatury, zwiększa się zagrożenie wystąpienia szkodników roślin uprawnych oraz zmiany zasięgu ich występowania. Zagrożenie dotyczy również chorób zwierząt bądź obniżenia ich wydajności, co w sposób istotny może wpłynąć na efektywność produkcji rolnej, a przy większej skali także na poziom bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Wydłużenie okresu wegetacyjnego, ma również wpływ na zwiększenie zagrożenia występowania szkodników, wpływających na produkcję leśną, a także, w dłuższej perspektywie, na zmiany zasięgów występowania poszczególnych gatunków drzew.

Podjęcia działań adaptacyjnych będą wymagały również sektory transportu i budownictwa. Transport ze względu na swój przestrzenny charakter jest jednym z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu działem gospodarki. Skutki zmian klimatu, takie jak silne ulewy, wiatry, podtopienia i osuwiska, opady śniegu i gradu, burze, niska i wysoka temperatura czy ograniczenia widoczności, mają wyraźny wpływ na wszystkie rodzaje transportu: drogowy, kolejowy, lotniczy oraz żeglugowy.

Według analiz, większość negatywnych czynników klimatycznych wpływa na poszczególne rodzaje transportu, jednak najbardziej wrażliwa na warunki klimatyczne jest

infrastruktura transportu drogowego i kolejowego. Te rodzaje transportu są szczególnie podatne zwłaszcza na działanie: śniegu, deszczu, silnego wiatru i mrozu.

Zmiany standardów technicznych będą również nieuniknione w sektorze budownictwa, zwłaszcza w odniesieniu do projektowania budynków (głównie w zakresie efektywności energetycznej fundamentów i elementów nośnych) oraz systemów odwadniających.

Zdecydowana większość osuwisk występuje w południowej części Polski, na obszarze Karpat Zewnętrznych (fliszowych), zbudowanych niemal wyłącznie z piaskowcowo-łupkowych utworów kredy i paleogenu. Zagrożenie powodowane jest w szczególności budową geologiczną, morfologią, warunkami hydrogeologicznymi i hydrologicznymi, nadmiernymi opadami oraz działalnością człowieka. Osuwiska powodują degradację objętych nimi terenów i zniszczenia posadowionych na ich obszarze obiektów budowlanych oraz infrastruktury (sieć drogowa, kanalizacja, linie telekomunikacyjne, elektryczne, gazociągi). Na terenach rolnych zniszczeniu ulegają uprawy i niekiedy przywrócenia wymaga funkcja rolna tego obszaru. Na obszarach leśnych osuwiska powodują zniszczenia w drzewostanie.

Prognozowany wzrost intensywności i częstotliwości występowania sztormów oraz wzrost wysokości fal na Morzu Bałtyckim spowodują nasilenie zjawisk erozji wybrzeża oraz wzrost zasolenia wód gruntowych na obszarach niżej położonych. Zmiany charakteru linii brzegowej wynikające z przekształceń powodowanych przez człowieka mają również wpływ na procesy erozyjnoakumulacyjne.

Zmiany klimatu powodują także występowanie łagodniejszych zim, w wyniku czego należy oczekiwać redukcji pokrywy lodowej, naturalnej ochrony przed falowaniem sztormowym i zmniejszenia odporności brzegu na rozmywanie.

Spodziewane ocieplenie klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych, głównie z Europy Południowej, Afryki Północnej, Azji, wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Nie bez znaczenia będzie wpływ zmian klimatu na skład gatunkowy drzewostanów oraz ich kondycję. Osłabienie drzewostanów obserwowane jest na terenie całego kraju. Drzewa będą bardziej podatne na uszkodzenia powodowane wiatrem.

Najbardziej narażone na działanie czynników klimatycznych będą ekosystemy górskie. Szacuje się, że na tych obszarach w Polsce, w związku ze zmianami klimatu, wyginieciem zagrożone jest 60% gatunków.

Zmiany klimatu należy postrzegać jako ryzyko, które powinno być uwzględniane przy tworzeniu mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych. Należy również mieć na uwadze, że powodowane przez człowieka zmiany klimatu, skutkujące anomaliami pogodowymi w ekstremalnej wersji oraz długofalowymi zmianami, w skali świata będą ograniczały dostępność żywności, wody pitnej oraz energii, zwiększając tym samym konkurencję o zasoby naturalne i migrację ludności.⁷

⁷ Polityka ekologiczna Państwa, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2019

2.3.6. Zagrożenia geologiczne

Jednym ze szczególnie niebezpiecznych zagrożeń naturalnych na obszarze Polski są ruchy masowe, które mogą powstawać zarówno w wyniku naturalnych procesów geologicznych, jak i procesów antropogenicznych.

Zróżnicowane ukształtowanie terenu, znaczne spadki wysokości, sprzyjające warunki geologiczne (obecność skał o bardzo różnym stopniu przepuszczalności oraz skał mało odpornych na procesy erozyjne i denudacyjne), a także obecność stref wsięków wód gruntowych, duża ilość opadów atmosferycznych, pozbawienie skarp naturalnego zadarnienia i roślinności drzewiastej, niewłaściwa realizacja systemu odprowadzającego wody opadowe oraz niewłaściwa realizacja inwestycji w tym rejonie spowodowała, że obszar gminy jest narażony na występowanie ruchów masowych (Ryc. 6).

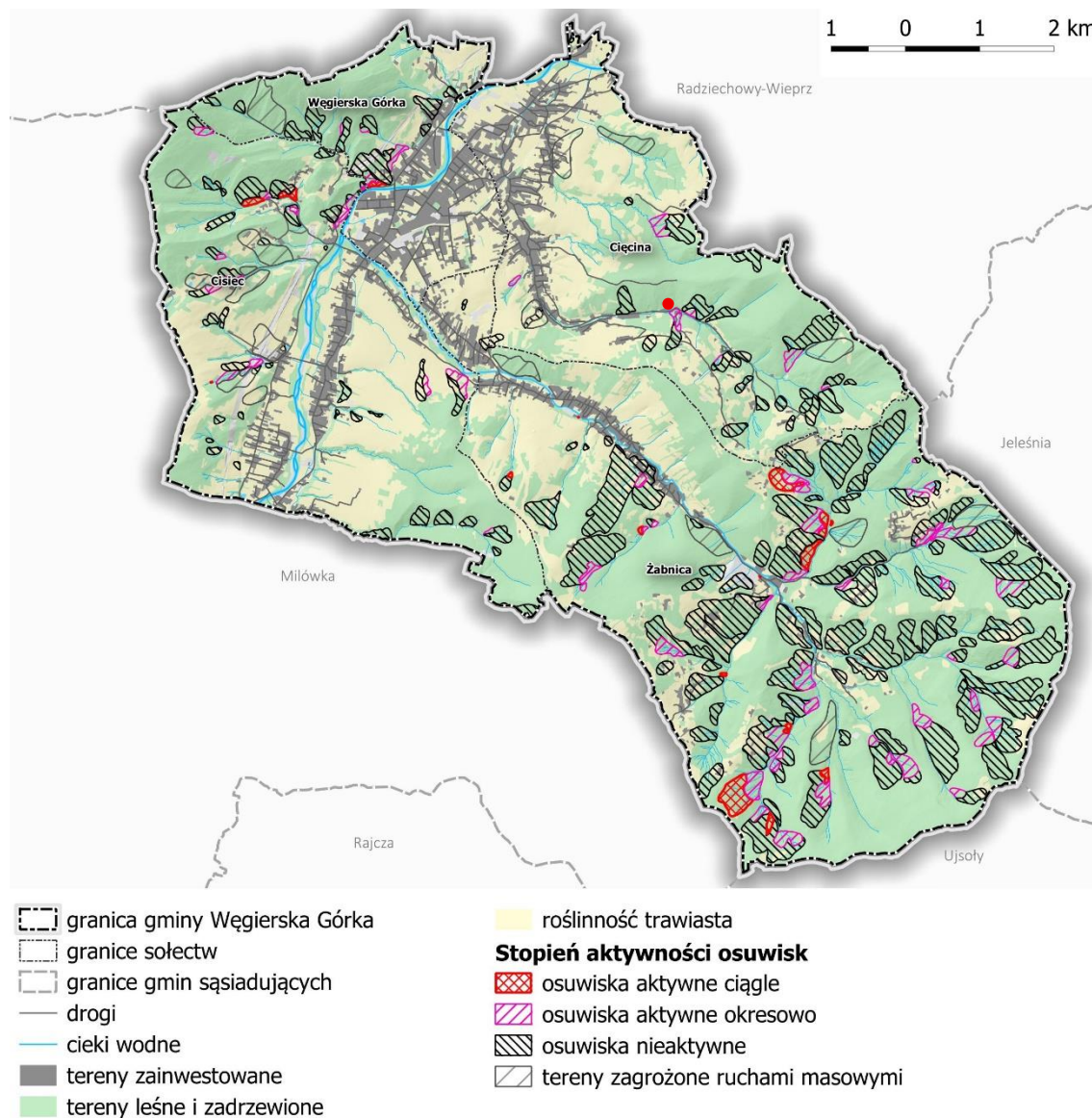
Osuwiska należą do naturalnych zjawisk przyrodniczych, stanowią jednak poważny problem gospodarczy i społeczny, powodując zniszczenia funkcjonalne i strukturalne, degradację terenu, przynosząc znaczne straty w mieniu prywatnym i społecznym. Z punktu widzenia gospodarczego szczególnie zagrożona jest infrastruktura transportowa (drogi), infrastruktura techniczna (linie wysokiego napięcia, linie telekomunikacyjne, sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa), obiekty budowlane (budynki, mosty). Powstawanie osuwisk ma także wpływ na życie i funkcjonowanie ludzi. Dotyczy to przede wszystkim zniszczeń, jakie mogą wywołać gwałtowne osunięcia się mas skalnych i ziemnych (osunięcie lub uszkodzenie budynku, strata dobytku materialnego, przerwanie sieci infrastruktury technicznej – problemy z dostępem do wody pitnej, prądu). Osuwająca się ziemia może prowadzić także do zasypywania koryt rzek co w konsekwencji może powodować podtopienia budynków prywatnych i użyteczności publicznej oraz zalewania gospodarstw rolnych.

Od 2006 roku Państwowy Instytut Geologiczny realizuje projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym – „System Osłony Przeciwsuwiskowej SOPO”. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1: 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Na podstawie materiałów z SOPO na terenie gminy wyróżniono osuwiska o różnym stopniu aktywności, a mianowicie: osuwiska ciągle aktywne, osuwiska okresowo aktywne, osuwiska nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami osuwiskowymi (Ryc. 6).

W przypadku wystąpienia osuwiska może dojść do uszkodzeń budynków jak i infrastruktury związanej z komunikacją, może dojść do zerwania linii elektrycznych. Osuwająca się ziemia może doprowadzić do zasypiania koryt rzek, a w konsekwencji do podtopienia budynków prywatnych i użyteczności publicznej, zalania gospodarstw rolnych. Może wystąpić konieczność ewakuacji części mieszkańców z uszkodzonych budynków lub podtopionych terenów. Mogą wystąpić problemy z dostępem do wody pitnej na terenie osiedli gdzie ujęcia wody zostały zasypiane przez przemieszczającą się ziemię.

W miejscach najbardziej narażonych na występowanie zjawisk o charakterze morfodynamicznym niezbędne jest ograniczenie ich zainwestowania oraz wprowadzenie zalesień.

Ryc. 7 Tereny osuwiskowe i zagrożone ruchami masowymi w gminie Węgierska Górka



Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem danych przestrzennych PIG
<http://geoportel.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO> (stan na 01.07.2025r.)

2.3.7. Zagrożenie powodzią i podtopieniami

Niekorzystnym zjawiskiem hydrologicznym na obszarze gminy Węgierska Górka (podobnie jak w obrębie całych Karpat) jest zwiększający się współczynnik spływu, wynikający głównie z:

- zmniejszenia się terenów biologicznie czynnych (powszechne asfaltowanie, betonowanie i brukowanie powierzchni),
- zwiększania gęstości dróg w obrębie stoków oraz realizacji wzdłuż nich odwodnień,
- regulacja potoków – obudowywanie koryt i brzegów, co zakłóca związek hydrauliczny pomiędzy wodami potoku, a wodami gruntowymi w obrębie doliny,
- zmniejszanie się powierzchni terenów podmokłych, miejsc wylewania i stagnacji wody.

Na obszarach zurbanizowanych, wskutek uszczelnienia powierzchni, dochodzi do ograniczenia wielkości bioretencji oraz infiltracji efektywnej, co skutkuje wzrostem odpływu powierzchniowego. Wraz ze wzrostem uszczelnienia zlewni następuje skrócenie czasu odpływu wód ze zlewni oraz wzrasta ilość odpływających wód powierzchniowych. Skrócenie czasu i wzrost objętości spływu wód opadowych przyczynia się do wzrostu strat materialnych, głównie wskutek częstotliwości występowania podtopień (lokalnych powodzi). Szybkie odprowadzanie wód deszczowych powoduje również szkody środowiskowe w zlewniach zurbanizowanych, do których należy zaliczyć obniżenie się zwierciadła wód podziemnych w wierzchnich warstwach bezpośrednio kontaktujących się z powierzchnią terenu, zachwianie przyrodniczych stosunków wodnych oraz zmiany hydromorfologiczne cieków płynących przez obszar zabudowany.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (MZP) wykonanymi przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, znajdują się tereny w centralnej części gminy – w dolinach rzek: Soła, Żabniczanka i Cięcinka.

Rzeki w gminie Węgierska Górka posiadają górski charakter i stwarzają znaczne zagrożenie powodziowe. Najwięcej wody odpływa w tym regionie w czasie wiosennych roztopów, jednak odpływ ten jest rozłożony w czasie. Dlatego największe wezbrania, podtopienia i powodzie występują głównie latem i są związane z gwałtownymi opadami deszczu.

Niebezpieczeństwo wystąpienia wezbrań wiąże się z naturalnymi warunkami takimi jak:

- krótkotrwałe, gwałtowne, lokalne wezbrania wód związane z przejściem nawałnych burz i ulewnych deszczy, które najczęściej występują w czerwcu i lipcu – trwają kilka godzin i osiągają do 200 mm/dobę,
- sprzyjające warunki szybkiego spływu powierzchniowego – znaczne spadki terenu,
- wysokie wskaźniki opadu i odpływu na terenie gminy, znacząco przewyższające średnie wartości dla Polski,
- niski poziom retencji powierzchniowej i gruntowej wód opadowych spowodowany topografią terenu, jego budową geologiczną, niewielką miąższością gleby i znacznymi spadkami.

W latach 2003-2006 w Państwowym Instytucie Geologicznym w ramach jednego z zadań PSH, które dotyczy ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami stanowiącymi zagrożenie dla stref zasilania i poboru wód podziemnych wykonane zostały Mapy obszarów zagrożonych podtopieniami w skali 1:50 000. Wyznaczone obszary nie są strefami zalewów wód powierzchniowych (powodzi), ale przedstawiają maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej.

W gminie Węgierska Górka obszary zagrożone podtopieniami występują w zasięgu doliny Soły i Żabniczanki i obejmują znaczną część terenów zainwestowanych gminy.

2.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu

Obszar dzisiejszej gminy Węgierska Górka rozwijał się jako struktura osadnicza od XV wieku. W XIX wieku powstała w gminie huta żelaza, dynamiczny rozwój gminy nastąpił po II wojnie światowej. Wtedy to powstały bloki mieszkalne oraz zabudowa rekreacyjna i pensjonatowa. Obecnie w środowisku gminy nie występują gwałtowne przekształcenia ani intensywne presje urbanizacyjne.

Projekt zmiany planu ma na celu dostosowanie zapisów planu miejscowego do aktualnych i przyszłych potrzeb zagospodarowania terenów oznaczonych symbolem UsP poprzez:

- uogólnienie przeznaczenia terenu związanego dotychczas wyłącznie z działalnością konkretnego, nieistniejącego podmiotu gospodarczego (rozlewni wód pitnych i produkcji opakowań) na działalność produkcyjno-usługową,
- doprecyzowanie i uproszczenie zapisów dotyczących zagospodarowania terenu, w tym zieleni izolacyjnej oraz infrastruktury technicznej,
- uchylene nieaktualnych i nadmiernie ograniczających zapisów, takich jak zakaz rozbudowy istniejących obiektów oraz obowiązek uzgodnień z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym.

Obszar, do którego odnoszą się proponowane zmiany ustaleń planu ma powierzchnię ok. 0,5 ha i jest zagospodarowany istniejącymi zabudowaniami produkcyjno-usługowymi.

Zmiana ma na celu zwiększenie funkcjonalności i elastyczności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

W projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie wprowadza się zmian w części graficznej.

Brak realizacji zmiany planu miejscowego, polegającej na modyfikacji zapisów odnoszących się do terenów działalności gospodarczej (oznaczonych symbolem UsP), skutkowałby utrzymaniem ograniczeń funkcjonalnych oraz formalnych, które nie są już adekwatne do obecnych i przyszłych potrzeb rozwoju lokalnej działalności produkcyjno-usługowej.

Obowiązujące obecnie zapisy wskazują na silne powiązanie przeznaczenia terenów UsP z działalnością konkretnego podmiotu – nie istniejącego obecnie Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowo-Handlowego „Żywiec-Zdrój” – oraz z jego profilem działalności (rozlewnia wód pitnych i produkcja opakowań). Utrzymanie tak zawężonego opisu przeznaczenia może prowadzić do:

- ograniczenia możliwości inwestycyjnych na tym terenie, mimo jego uzbrojenia, dogodnego położenia i istniejącej infrastruktury;
- długoterminowego niezagospodarowania lub niewykorzystania terenu, co może skutkować jego stopniową degradacją krajobrazową i przestrzenną (np. niszczenie infrastruktury, postępująca sukcesja roślinności ruderalnej, pogorszenie walorów estetycznych otoczenia);

- zwiększenia presji na inne, nieurbanizowane lub przyrodniczo cenniejsze obszary gminy, które mogą być przeznaczane pod działalność gospodarczą ze względu na brak możliwości rozwoju w dotychczasowych terenach UsP;
- utrzymania nieaktualnych lub nadmiernie restrykcyjnych zapisów planistycznych, które nie są zgodne z obecnym stanem prawnym, społecznym i gospodarczym.

Nieprzeprowadzenie zmiany planu skutkowałoby utrzymaniem zakazu rozbudowy i nadbudowy istniejących obiektów (§ 17 ust. 3 pkt 3), co uniemożliwiłoby adaptację lub rozwój infrastruktury zgodnie z obowiązującymi potrzebami i standardami środowiskowymi, np. poprawę efektywności energetycznej budynków czy dostosowanie ich do bardziej ekologicznych technologii produkcji.

W świetle powyższego, zmiana planu polegająca na uogólnieniu przeznaczenia terenów UsP (z konkretnego profilu działalności na „działalność produkcyjno-usługową”), dostosowaniu zapisów dotyczących zieleni izolacyjnej, infrastruktury oraz uchyleniu zbędnych ograniczeń formalnych (konieczności uzgodnień z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym), jest zasadna. Pozwoli to na bardziej elastyczne, ale nadal kontrolowane, użytkowanie i zagospodarowanie terenu, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, ład u przestrzennego i estetyki krajobrazu.

Zmiana ta wpisuje się w kierunki zrównoważonego rozwoju oraz umożliwia dostosowanie dokumentu planistycznego do rzeczywistego i przewidywanego sposobu użytkowania terenu, przy jednoczesnym zachowaniu narzędzi kontroli nad potencjalnym oddziaływaniem na środowisko (np. zachowanie pasa zieleni wysokiej, zakaz obiektów degradujących środowisko, zakaz budynków na stały pobyt ludzi).

2.5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu zmiany planu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Ciężyny obejmuje tereny położone w zasięgu form ochrony przyrody wynikających z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym:

- Żywieckiego Parku Krajobrazowego,
 - obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki,
 - obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki.
- **Żywiecki Park Krajobrazowy** wraz z otuliną – największym problemem ochrony środowiska na tym obszarze jest przekształcenie naturalnej roślinności leśnej. Lasy zajmujące ok. 80% powierzchni parku są silnie przekształcone przez człowieka. Są to głównie sztuczne świerczyny, wprowadzane w reglu dolnym na miejsce wyciętych buczyn. Ze względu na duże zróżnicowanie wysokościowe, wykształciły się tutaj cztery piętra roślinne: pogórza, regła dolnego, regła górnego i kosodrzewiny (subalpejskie). Piętro pogórza (do 550 m n.p.m.) zostało prawie w całości zajęte pod uprawę i zabudowę. Obecnie dominują tu zbiorowiska nieleśne - łąki kośne i pastwiska oraz zarośla wierzbowe. Typowym zbiorowiskiem regła dolnego (550 - 1 150 m n.p.m.) jest buczyna karpacka, która

reprezentuje tu tzw. postać śląsko-żywiecką, charakteryzującą się udziałem sudeckiego gatunku - żywca dziewięciolistnego. W warunkach naturalnych, zbiorowisko to miało największy udział wśród lasów dolnoreglowych. Obecnie jednak, na obszarze Beskidu Żywieckiego zostało w znacznym stopniu wyparte przez dolnoreglowy bór jodłowo-świerkowy, którego areal wzrósł w wyniku gospodarki leśnej, preferującej nasadzenia świerkowe. Niewielkie powierzchnie zajmują płaty kwaśnej buczyny górskiej, przeważnie w postaci zubożałej. Rzadkim zbiorowiskiem dolnoreglowym jest także las jodłowy, którego najlepiej wykształcone płaty spotyka się na Małej Rycerzowej. W dolinach potoków zachowały się fragmenty zbiorowisk łągowych - nadrzecznej olszyny górskiej i bagiennej olszyny górskiej. W wyższych położeniach, w trudno dostępnych źródłiskowych odcinkach potoków, na pograniczu regla dolnego i górnego, występują lasy jaworowe reprezentujące zespoły - jaworzyny ziołoroślowej i jaworzyny karpackiej. W piętrze regla górnego (1 150 - 1 400 m n.p.m.) dominuje zachodniokarpacka świerczyna górnoreglowa.

- **Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki oraz Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki** - obszary charakteryzują się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górnymi. Flora to ok. 1000 gatunków z czego 150 gatunków górskich.

Tabela 12 Analiza zagrożeń obszaru Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki.

Zagrożenia istniejące (I) oraz potencjalne (P)		Opis zagrożenia
I	1. koszenie / ścinanie trawy; 2. zabudowa rozproszona; 3. zalesianie terenów otwartych; 4. zaniechanie produkcji uprawnej; (i)	1. Niewłaściwa technika oraz niedostosowanie terminów koszenia do fenologii gatunku.; 2. Utrata miejsc łągowych wskutek przeznaczania terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną.; 3. Utrata siedlisk żerowania na wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia.; 4. Utrata siedlisk łągowych w związku z zaniechaniem użytkowania rolniczego gruntów, czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.; 5. Utrata siedlisk właściwych dla gatunku oraz zwiększona śmiertelność w trakcie prowadzenia prac w wyniku intensyfikacji gospodarki łąkowej poprzez podsiew szlachetnych gatunków traw, sztuczne nawożenie i mechanizację prac.;
P	5. intensywne wieloletnie uprawy nierzędowe / intensyfikacja	
I	1. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak;	1. Brak wiedzy odnośnie siedlisk gatunku może spowodować ich degradację i zmniejszenie arealu łąkowego.;
P	brak	
I	1. usuwanie martwych i umierających drzew; 2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 3. wycinka lasu;	1. Utrata miejsc gniazdowania i żerowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew głównie liściastych.; 2. Przypadkowe zniszczenie łągu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 3. Utrata siedlisk łągowych wskutek użytkowania rębno.; 4. Utrata siedlisk łągowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	4. inne naturalne katastrofy;	
I	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 2. usuwanie martwych i umierających drzew; 3. wycinka lasu;	1. Przypadkowe zniszczenie łągu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 2. Utrata miejsc gniazdowania i żerowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew głównie liściastych.; 3. Utrata siedlisk łągowych wskutek użytkowania rębno.; 4. Utrata siedlisk łągowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	4. inne naturalne katastrofy;	
I	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 2. usuwanie martwych i umierających drzew; 3. wycinka lasu;	1. Przypadkowe zniszczenie łągu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 2. Utrata miejsc gniazdowania i żerowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew głównie liściastych.; 3. Utrata siedlisk łągowych wskutek użytkowania rębno.; 4. Utrata siedlisk łągowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	4. inne naturalne katastrofy;	
I	1. narciarstwo, w tym poza trasami; 2. pojazdy zmotoryzowane; 3. Polowanie; 4. wycinka lasu; 5. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 6. drapieżnictwo; 7. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak;	1. Zmniejszona przeżywalność osobników w okresie zimowym w związku z ciągłym stresem.; 2. Porzucenie łągów w wyniku płoszenia przez pojazdy mechaniczne.; 3. Płoszenie w szczególności w trakcie prowadzenia polowań zbiorowych.; 4. Utrata siedlisk łągowych wskutek użytkowania rębno.; 5. Ogr. ar. siedl. w wyn. utr. drze. w zb. duż. zw. Płosz. przez poj. Leś. i nieleg. ruch poj. silnik., zm. arealu dogod. do gniazd. i żerow. przez bud. dróg leś. i szl. zry. Zmn. suk. łąg. w wyn. przyp. znisz. łągu lub płosz. w trak. pr. leś.; 6. Ograniczanie sukcesu łąkowego głuszcza.; 7. Brak wiedzy odnośnie dokładnej lokalizacji tokowisk gatunku uniemożliwia zaplanowanie ochrony czynnej i biernej.; 8. Budowa kolejek linowych i naziemnych usprawniających łatwy i szybki dostęp do terenów będących siedliskami głuszcza.; 9. Fragmentacja zwartych kompleksów leśnych, wzrost
P	8. Usprawniony dostęp do obszaru; 9. kompleksy narciarskie; 10. inne naturalne katastrofy;	

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnego Ciężyny
– PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zagrożenia istniejące (I) oraz potencjalne (P)		Opis zagrożenia
		penetracji w siedliskach głuszcza.; 10. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
I	1. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak;	1. Brak wiedzy odnośnie siedlisk gatunku może spowodować ich degradację i zmniejszenie areалу lęgowego.; 2. Synantropizacja gatunku, możliwość zatrucia i infekcji w wyniku świadomego dokarmiania ptaków oraz pozostawiania resztek pożywienia przy szlakach i miejscach biwakowych.;
P	2. turystyka górską, wspinaczka, speleologia;	
I	1. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 2. zalesianie terenów otwartych; 3. wycinka lasu; 4. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; 5. zabudowa rozproszona; 6. zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;	1. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych w związku z brakiem informacji odnośnie lokalizacji miejsc lęgowych.; 2. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia.; 3. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębne.; 4. Brak wiedzy odnośnie miejsc lęgowych gatunku może spowodować przypadkowe zniszczenie stanowiska lęgowego. Brak wiedzy odnośnie żerowisk uniemożliwia zaplanowanie ochrony czynnej.; 5. Utrata żerowisk wskutek przeznaczanie terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną.; 6. Utrata siedlisk żerowania wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.; 7. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi.; 8. Możliwe zniszczenie stanowiska lęgowego w obszarze.; 9. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	7. napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; 8. kłusownictwo; 9. inne naturalne katastrofy;	
I	1. regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; 2. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; 3. Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej;	1. Utrata naturalnych siedlisk gatunków wskutek zniekształcania naturalnego biegu potoków. Obniżenie sukcesu lęgowego gatunku w wyniku przypadkowego niszczenia miejsc gniazdowania w trakcie konserwacji istniejącej zabudowy hydrotechnicznej.; 2. Brak wiedzy odnośnie najlepiej zachowanych siedlisk gatunku może spowodować ich degradację i zmniejszenie areálu lęgowego.; 3. Zrywka drewna potokami, która przez deformacje den potoków oraz długotrwałe zmętnianie wody ogranicza możliwości żerowania.;
P	brak	
I	1. regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; 2. Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej; 3. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak;	1. Utrata naturalnych siedlisk gatunków wskutek zniekształcania naturalnego biegu potoków. Obniżenie sukcesu lęgowego gatunku w wyniku przypadkowego niszczenia miejsc gniazdowania w trakcie konserwacji istniejącej zabudowy hydrotechnicznej.; 2. Zrywka drewna potokami, która przez deformacje den potoków oraz długotrwałe zmętnianie wody ogranicza możliwości żerowania.; 3. Brak wiedzy odnośnie najlepiej zachowanych siedlisk gatunku może spowodować ich degradację i zmniejszenie areálu lęgowego.;
P	brak	
I	1. zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; 2. zabudowa rozproszona; 3. wycinka lasu; 4. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 5. zalesianie terenów otwartych;	1. Utrata siedlisk żerowania wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.; 2. Utrata żerowisk wskutek przeznaczanie terenów otwartych pod zabudowę głównie rozproszoną.; 3. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębne.; 4. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 5. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia.; 6. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.; 7. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi.;
P	6. inne naturalne katastrofy; 7. napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne;	
I	1. usuwanie martwych i umierających drzew; 2. zalesianie terenów otwartych; 3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 4. wycinka lasu;	1. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew.; 2. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia.; 3. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 4. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębne.; 5. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.; 6. Kolizje z liniami energetycznymi napowietrznymi.;
P	5. inne naturalne katastrofy; 6. napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne;	
I	1. zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;	1. Utrata siedlisk lęgowych wynikająca z zaniechania użytkowania rolniczego gruntów, czego wynikiem jest naturalna sukcesja roślinności drzewiastej.;
P		
I	1. wycinka lasu; 2. usuwanie martwych i umierających drzew; 3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;	1. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębne.; 2. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew.; 3. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 4. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	4. inne naturalne katastrofy;	
I	1. usuwanie martwych i umierających drzew; 2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; 3. wycinka lasu;	1. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew.; 2. Przypadkowe zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych.; 3. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębne.; 4. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.;
P	4. inne naturalne katastrofy;	

Tabela 13 Analiza zagrożeń obszaru Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki istotnych z punktu widzenia planowania przestrzennego.

Zagrożenia istniejące (i) oraz potencjalne (p)	Opis zagrożenia
Inne typy zabudowy (p)	- możliwość lokalizowania sezonowych urządzeń sportu i rekreacji, zadrzewienia, zakrzewienia, tras turystycznych, dróg dojazdowych do pól, nieuciążliwych obiektów i tras infrastruktury technicznej, - do zniszczenia siedliska może dojść również w przypadku dopuszczonej w dokumentach planistycznych realizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zabudowy zagrodowej oraz urządzeń infrastruktury technicznej;
Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	- zagrożenie związane z utratą stanowisk gatunku lub pogorszeniem warunków siedliskowych związane jest z możliwością lokalizowania urządzeń wyciągowych i tras zjazdowych, - potencjalnie dalszy rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, - zmniejszenie zasobów oraz pogorszenie specyficznej struktury i funkcjonowania, w wyniku potencjalnej możliwości rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej, realizacja urządzeń wyciągowych i rozbudowa tras zjazdowych oraz lokalizacji sezonowych urządzeń sportowych i rekreacyjnych wraz z wzrostem presji turystyki, - potencjalna możliwość realizacji sezonowych urządzeń sportu i rekreacji bez obiektów kubaturowych oraz sezonowych urządzeń sportu i rekreacji bez obiektów kubaturowych, - potencjalna możliwość lokalizacji urządzeń sportu i turystyki, np. trasa narciarska z dopuszczeniem realizacji wyciągów narciarskich linowych i orczykowych oraz instalacji sztucznego śnieżenia, odwodnienia i oświetlenia tras narciarskich;
Zalesianie terenów otwartych (p)	zagrożenie stanowi przeznaczenie w dokumentach planistycznych terenu obejmującego stanowiska gatunku jako tereny projektowanych zalesień; wprowadzenie zalesień może spowodować utratę stanowisk gatunku;
Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (i)	kumulacja ruchu turystycznego, szlaki turystyczne, schronisko, wyciągi;
Inne formy transportu i komunikacji (p)	możliwość realizacji m.in.: ścieżki, drogi, parkingi, drogi dojazdowe do pól, urządzenia infrastruktury technicznej - zgodnie z przeznaczeniem uzupełniającym;
Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc. (p)	zabudowa zagrodowa w PGL LP, urządzenia infrastruktury technicznej np. wodociągowe, ciepłownicze, elektroenergetyczne, gazowe, telekomunikacyjne, kanalizacji sanitarnej - zgodnie z przeznaczeniem uzupełniającym;
Narciarstwo, w tym poza trasami (i, p)	- fragmentacja siedliska spowodowana poprowadzeniem tras zjazdowych, w tym przy granicy lasu oraz zjazdy poza trasami, szczególnie przy niskiej pokrywie śnieżnej powodują mechaniczne uszkodzenie świerków; dodatkowo teren jest zaśmiecany, - niszczenie zarośli kosodrzewiny, uszkodzenie pędów kosodrzewiny w okresie małej pokrywy śnieżnej, - niepokoje w sezonie zimowym, szczególnie istotne najbliższe miejsc gawrowania, np. ośrodek narciarski w masywie Pilska, gdzie wpływ jest największy oraz wyciąg i trasa zjazdowa na Hali Rysiance i Hali Lipowskiej;
Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (p)	ewentualna możliwość dalszego pogorszenia warunków wodnych, np. związane z realizacją ścieżek, dróg, parkingów, dróg dojazdowych do pól, urządzeń infrastruktury technicznej
Inne formy transportu i komunikacji (p)	możliwość realizacji, m.in.: infrastruktury technicznej oraz dopuszczeniem rowerowej i konnej we wszystkich sołectwach lokalizacji tras turystyki pieszej, narciarskiej; możliwość realizacji linia energetyczna średniego napięcia 15 kV;
Zabudowa rozproszona (p)	zmniejszenie zasobów oraz pogorszenie specyficznej struktury i funkcji, głównie przez fragmentaryzację płatów, mechaniczne zniszczenie lub wkroczenie obcych gatunków inwazyjnych w wyniku rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej oraz rozbudowy zabudowy; może nast. przekształcenie łąk na pielęgnowane i intensywnie koszone trawniki;
Drogi, autostrady (i)	- wiele dróg poprowadzono wzdłuż potoków, umocniono brzegi potoków od strony dróg przyczyniając się do ograniczenia arealów płatów, fragmentacji, rozprzestrzeniania gatunków synantropijnych; wzrosła penetracja przez ludzi ingerencja w swobodny bieg potoku, umocnienie brzegu od strony drogi, ograniczenie przestrzeni koryta potoku, - wzrasta izolacja obszaru od innych karpackich kompleksów leśnych; wzrost ruchu kołowego na drogach lokalnych powoduje wzrost efektu bariery i zagrożenie kolizjami z pojazdami;
Zabudowa rozproszona (i)	- bliskie sąsiedztwo domów powoduje zwiększoną penetrację, zaśmiecanie i zanieczyszczanie wody, - postępująca zabudowa enklaw śródładowych, ciągła zabudowa wzdłuż dróg oraz grodzenie działek prowadzi do ograniczenia możliwości przemieszczania się zwierząt, wzrostu aktywności ludzi wewnątrz obszaru oraz intensyfikacji penetracji ostoi przez zwierzęta domowe;
Drogi autostrady (p)	. ewentualna modernizacja drogi biegnącej wzdłuż potoku może stanowić zagrożenie związane ze zniszczeniem płatów siedliska;
Zabudowa rozproszona (p)	- tendencja do zajmowania nowych terenów pod zabudowę, lokalizowanie domów w bliskim sąsiedztwie potoków powoduje potencjalne zagrożenie wzrostem antropopresji, zwiększenia penetracji, zaśmiecania i zanieczyszczania wody, - realizacja zapisów dokumentów planistycznych (tj. zabudowy, w tym letniskowej), w obrębie płatów lub ich sąsiedztwie może zmniejszyć zasoby siedliskowe oraz pogorszyć specyficzną strukturę i funkcje płatów, fragmentaryzację, mechaniczne zniszczenie lub wkroczenie obcych gatunków inwazyjnych;

Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (p)	realizacja zapisów dokumentów planistycznych (zalesianie, zadrzewianie, zakrzewianie, zadarnianie), w obrębie płatów siedliska może doprowadzić do obniżenia oceny stanu zachowania siedliska poprzez zmniejszenie powierzchni siedliska oraz pogorszenie oceny specyficznej struktury i funkcji;
Kompleksy narciarskie (i)	- pogorszenie warunków siedliskowych, fragmentacja siedliska spowodowana została wycięciem drzew pod trasy zjazdowe; zagrożenie stanowi również brak wiedzy na temat samego użytkowania narciarskiego na populację darniówki tatrzańskiej, - pogorszenie warunków siedliskowych, niepokojenie w sezonie zimowym, szczególnie istotne w centrach terytoriów wilków, np. ośrodek narciarski w masywie Pilska, oraz wyciąg i trasa zjazdowa na Hali Rysiance i Hali Lipowskiej;
Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (p)	potencjalne zagrożenie dla populacji darniówki tatrzańskiej jest możliwość rozbudowy lub powstanie obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjno-sportowej, tworzenie się lub rozbudowa kompleksów narciarskich pociągająca za sobą dalszą fragmentację siedliska i wzrost antropopresji;
Drogi kolejowe, w tym TGV (p)	potencjalnie sieć linii kolejowych może mieć wpływ na przemieszczanie się rysi do sąsiednich ostoi;
Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne (i)	w obszarze jest kilkanaście schronisk turystycznych oraz baz namiotowych, część jest masowo odwiedzana przez turystów w tym przez osoby w sam. ter., na motorach cross i skuterach śnieżnych, przyczynia się do pogorszenia stanu zachowania populacji, ciągłego niepokoju zwierząt i zaśmiecania;

Do najważniejszych problemów ochrony środowiska w zasięgu obszaru objętego zmianą mpzp należy zaliczyć:

- zmniejszanie się powierzchni biologicznie czynnej,
- zmniejszanie powierzchni siedlisk wilgotnych i podmokłych,
- wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w obrębie cieków wodnych – degradacja naturalnej obudowy biologicznej cieków wodnych,
- degradacja stref ekotonowych,
- przesadne dogęszczenie zabudowy,
- zachowanie ciągłości ekologicznej i struktury krajobrazu,
- niedostosowanie architektury i kubatury obiektów do walorów otoczenia
- presja inwestycyjna i wzrost intensywności użytkowania terenu.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje wyłącznie zmiany zapisów tekstowych, odnoszących się do terenów oznaczonych symbolem UsP – przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Zmiany te nie dotyczą zmiany granic terenów przeznaczonych do zainwestowania ani wprowadzenia nowego przeznaczenia funkcjonalnego, a jedynie doprecyzowują, uelastyczniają i porządkują zapisy w odniesieniu do aktualnych potrzeb i obowiązującego prawa. Zmiana dotyczy terenu o niewielkiej powierzchni (ok. 0,5 ha) zagospodarowanego istniejącą zabudową produkcyjno-usługową, w zasięgu którego nie występują gatunki chronione, nie występują przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Proponowane zmiany:

- nie powodują rozszerzenia terenów przeznaczonych do zabudowy,
- nie naruszają istniejących struktur przyrodniczych,
- nie przyczyniają się do fragmentacji siedlisk ani pogorszenia warunków bytowania gatunków chronionych,
- nie intensyfikują użytkowania terenu w sposób mogący pogłębić istniejące problemy środowiskowe.

Można stwierdzić, że proponowane zmiany nie wpłyną na sposób funkcjonowania dotychczasowej struktury terenu zainwestowanego oraz jego bezpośredniego otoczenia. Zmiany nie naruszają wymogów wynikających z przepisów ustawy o ochronie przyrody.

W szczególności odnoszących się do Żywieckiego Parku Krajobrazowego oraz w zasięgu obszarów Natura 2000: PLH240006 i PLB240002 Beskid Żywiecki.

2.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Górnej Cięciny, obejmujący zmiany zapisów tekstowych dotyczących terenów oznaczonych symbolem UsP, odnosi się do obszaru objętego ochroną na różnych poziomach: międzynarodowym, unijnym (wspólnotowym) i krajowym. W związku z tym, przy jego opracowaniu należy wziąć pod uwagę nadrzędne cele ochrony środowiska wynikające z tych poziomów regulacji.

Na poziomie międzynarodowym istotne znaczenie mają w szczególności:

- Konwencja o różnorodności biologicznej (Rio de Janeiro, 1992 r.) – której celem jest zachowanie bioróżnorodności, zrównoważone korzystanie z jej składników oraz sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych.
- Konwencja z Aarhus (1998 r.) – dotycząca dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.
- Konwencja berneńska (1979 r.) – o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny oraz ich siedlisk, szczególnie istotna dla obszarów Natura 2000.
- Agenda 2030 ONZ i Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) – zwłaszcza cel 15: „Chronić, przywracać i promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych...”.

Proponowane zmiany nie stoją w sprzeczności z ww. celami. Nie przewidują nowych inwestycji ingerujących w siedliska przyrodnicze, a poprzez utrzymanie zieleni izolacyjnej wpisują się w ideę zrównoważonego rozwoju.

Z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej (cele wspólnotowe) najistotniejsze są:

- Dyrektywa siedliskowa 92/43/EWG (tzw. dyrektywa habitatowa) – mająca na celu ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.
- Dyrektywa ptasia 2009/147/WE – dotycząca ochrony dzikiego ptactwa i ich siedlisk.
- Europejski Zielony Ład – dokument strategiczny Unii Europejskiej mający na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku, m.in. przez ograniczenie antropopresji i dbałość o krajobraz.

Obszar objęty zmianą mpzp znajduje się w granicach dwóch obszarów Natura 2000: PLH240006 Beskid Żywiecki (siedliskowy) i PLB240002 Beskid Żywiecki (ptasi).

Celem ochrony środowiska na obszarze **PLB240002 Beskid Żywiecki** jest ochrona ptaków. Występują tu co najmniej 4 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej (C6) głuszca (PCK). Dla obszaru Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki ustanowiony został plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24

kwietnia 2014 r., zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 lutego 2016 r.).

Celem ochrony środowiska na obszarze **PLH240006 Beskid Żywiecki** jest ochrona siedlisk. Występuje tu 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych, których stwierdzono tu 56, należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano-Caricetum flavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis subsp. alpestris* oraz na obecność na wierzchołkach i grzbietach górskich torfowisk. W obszarze stwierdzono występowanie 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). W masywie Pilska znajduje się jedno z 3 znanych z Polski stanowisk darniówki tatrzańskiej (endemit karpacki). Dla obszaru Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki ustanowiony został plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r.).

Obszar zmiany planu obejmuje teren o niewielkiej powierzchni (ok. 0,5 ha) zagospodarowany istniejącymi obiektami produkcyjno-usługowymi, zlokalizowany bezpośrednio przy urządzonej drodze dojazdowej. Projekt zmiany planu nie wpływa na zmianę charakteru zagospodarowania terenu, ani na zasięg terenów, w których dopuszczona jest możliwość realizacji inwestycji, nie wpływa także na możliwość lokalizacji inwestycji o charakterze mogącym znacząco oddziaływać na cele ochrony obszarów Natura 2000. W zasięgu terenu, którego dotyczy zmian planu nie występują gatunki chronione, nie występują przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, można stwierdzić, że projekt nie narusza celów dyrektyw UE.

W Polsce ochrona środowiska regulowana jest m.in. przez (cele ochrony środowiska na poziomie krajowym):

- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj.: Dz.U. 2025 poz. 647),
- Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj.: Dz.U. 2024 poz. 1478),
- Politykę Ekologiczną Państwa 2030 (Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" - M.P. 2019 poz. 794),
- Krajową strategię rozwoju regionalnego 2030 (Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"- M.P. 2019 poz. 1060).

Celem tych dokumentów jest m.in. zapobieganie degradacji środowiska, ochrona różnorodności biologicznej, łagodzenie zmian klimatu, racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców w zgodzie z otoczeniem przyrodniczym.

Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym na obszarze objętym odpracowaniem ustanowione są poprzez utworzenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego.

Żywiecki Park Krajobrazowy ustanowiony został w celu ochrony najpiękniejszych partii Beskidu Żywieckiego, bogatą tradycję regionu ze znacznym udziałem zbiorowisk naturalnych oraz bogatym światem zwierząt.

Projekt zmiany planu:

- nie dopuszcza działalności szkodliwej dla środowiska (zakaz obiektów powodujących degradację środowiska nadal obowiązuje),
- nie dopuszcza lokalizacji nowej zabudowy,
- utrzymuje elementy ochronne, jak zieleń izolacyjna,
- nie zwiększa obszaru zainwestowania, nie zwiększa zatem zasięgu presji na środowisko,
- eliminuje niespójne z przepisami wymogi proceduralne (uzgadnianie z parkiem krajobrazowym), nie wpływając jednocześnie standardowe mechanizmy kontroli środowiskowej.

Projekt zmiany planu nie jest sprzeczny z celami ochrony środowiska ustanowionymi na poziomie międzynarodowym, unijnym i krajowym. Nie przewiduje rozszerzenia terenów przeznaczonych dla lokalizacji inwestycji ani ingerencji w obszary chronione. Zaproponowane zmiany porządkują i doprecyzowują zapisy planistyczne, co może przyczynić się do lepszego zarządzania przestrzenią przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony zasobów przyrodniczych.

Nie przewiduje się, by realizacja projektu zmiany planu mogła przyczynić się do powstawania nowych lub potęgowania istniejących zagrożeń dla osiągnięcia celów środowiskowych dla nich wyznaczonych.

3. Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko

3.1. Oddziaływanie projektu zmiany planu na różnorodność biologiczną, faunę i florę, powierzchnię ziemi, glebę, wody, powietrze, klimat, krajobraz, zabytki, dobra materialne, ludzi oraz zasoby naturalne

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje wyłącznie modyfikację zapisów tekstowych dotyczących terenów działalności gospodarczej UsP. Zmiany nie obejmują korekty granic terenów przeznaczonych pod inwestycje, doprecyzowują i aktualizują zapisy zgodnie z obowiązującym stanem prawnym i rzeczywistym profilem użytkowania terenu.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje modyfikację treści §17, dotyczącego terenów oznaczonych symbolem UsP – terenów działalności gospodarczej. Wprowadzenie zmian ma na celu aktualizację i doprecyzowanie zapisów planistycznych w sposób umożliwiający racjonalne zagospodarowanie tego obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego poprzez wyeliminowanie odniesienia do jednego, nie istniejącego już przedsiębiorstwa, ograniczającego możliwości adaptacji istniejącego zagospodarowania terenu do zmieniających się realiów gospodarczych. Wprowadzenie ogólnego zapisu „działalność gospodarcza” zapewnia większą elastyczność inwestycyjną przy zachowaniu funkcji gospodarczej. W projekcie wprowadzono również zakaz lokalizacji nowej zabudowy. Jest to zasadne biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenu, w którym brak miejsc dla lokalizacji nowych budynków.

- Cel zmiany: uniezależnienie zapisów planu od konkretnego podmiotu gospodarczego i dopuszczenie równoważnych form działalności bez zmiany skali i charakteru dotychczasowego zagospodarowania.
- Różnorodność biologiczna, fauna i flora, powierzchnia ziemi, gleba, wody, powietrze, krajobraz, zabytki oraz zasoby naturalne – brak znacząco negatywnego wpływu. Rozszerzenie możliwości inwestycyjnych może prowadzić do lokalizacji przedsięwzięć o nieco innym profilu technologicznym i środowiskowym niż dotychczasowa działalność. Mogą wystąpić nieznacznie negatywne oddziaływania na środowisko, w zależności od charakteru przyszłej działalności. Należy tu zaznaczyć, że ustalenie dotyczące ograniczenia realizacji obiektów i urządzeń powodujących degradację środowiska pozostaje w mocy.
- Dobra materialne, ludzie – zmiana korzystna, gdyż zwiększa elastyczność gospodarczą bez pogorszenia warunków środowiskowych lub społecznych.

Wpływ zmian projektu na środowisko przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14 Matryca oddziaływań projektu zmiany planu na komponenty środowiska

Zmiana	Komponenty środowiska									
	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Klimat	Fauna, flora i bioróżnorodność	Krajobraz	Obszary chronione	Ludzie	Zabytki i dobra materialne	Zasoby naturalne
1. Zmiana określenia funkcji z „działalności związanej z Żywiec-Zdrój” na „działalność gospodarcza”	-	-	-	b	-	-	b	+	+	b

Objaśnienia:

„+” – oddziaływania pozytywne

„b” – brak oddziaływania

„-” – możliwe niewielkie oddziaływania negatywne

Źródło: opracowanie własne

Nie prognozuje się, aby zmiany wprowadzone w ramach projektu wpłynęły znacząco negatywnie na środowisko. Proponowane zmiany utrzymują znaczenie zieleni izolacyjnej, ułatwiają modernizację istniejącej zabudowy i dostosowują zapisy do obowiązujących przepisów. Nie zmienia się zasięg funkcji inwestycyjnych ani nie wprowadza się nowych źródeł potencjalnego zagrożenia dla środowiska.

3.2. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe i stałe

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje wyłącznie zmiany zapisów tekstowych planu, odnoszących się do terenów oznaczonych symbolem UsP, zlokalizowanych na obszarze Górnej Ciężyny w gminie Węgierska Górka. Projekt nie zmienia przeznaczenia terenów ani ich granic, nie umożliwia lokalizacji nowej

zabudowy. Biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię terenu (ok. 0,5 ha) oraz istniejący intensywny sposób wykorzystania terenu, należy stwierdzić, że możliwości zmian zagospodarowania są nieznaczne. W związku z tym przewidywane są następujące oddziaływania na środowisko:

- Oddziaływania bezpośrednie: mogą wystąpić na glebę i powierzchnię ziemi, jeśli dojdzie do przekształcenia terenu w związku z ewentualnymi robotami ziemnymi.
- Oddziaływania pośrednie: mogą wystąpić na wszystkie komponenty środowiska, poprzez zmianę użytkowania.
- Oddziaływania wtórne: mogą wynikać z kumulacji efektów: zwiększonej zabudowy, ruchu samochodowego. Biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię terenu oraz istniejący intensywny sposób wykorzystania terenu, należy stwierdzić, że nie przewiduje się, by przewidywane potencjalne zmiany w tym zakresie mogły być znaczące.
- Oddziaływania chwilowe: mogą wystąpić w fazie realizacji inwestycji – np. podczas prowadzenia robót budowlanych przy przebudowie istniejących obiektów. Mogą one obejmować: emisję hałasu, zapylenie powietrza, ingerencję w grunt. Po zakończeniu prac te oddziaływania ulegną wygaszeniu.
- Oddziaływania krótkoterminowe: mogą mieć miejsce w okresie przygotowania i realizacji inwestycji wynikających z uchwalenia zmiany planu – obejmują okres kilku miesięcy do kilku lat od podjęcia decyzji inwestycyjnych.
- Oddziaływania średnioterminowe: mogą wiązać się ze stopniowym przekształcaniem funkcji zagospodarowania terenu UsP, w zależności od tempa rozwoju działalności gospodarczej. Ich wpływ może być zauważalny w perspektywie kilku do kilkunastu lat. Biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię terenu oraz istniejący intensywny sposób wykorzystania terenu, należy stwierdzić, że nie przewiduje się, by przewidywane potencjalne zmiany w tym zakresie mogły być znaczące.
- Oddziaływania długoterminowe: mogą obejmować: zmianę struktury użytkowania przestrzeni, wpływ na funkcjonowanie ekosystemów, zmiany w otoczeniu krajobrazowym. Z uwagi na brak zmiany granic terenu i brak zwiększenia intensywności zabudowy, skutki te będą ograniczone.
- Oddziaływania stałe: biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię terenu oraz istniejący intensywny sposób wykorzystania terenu, należy stwierdzić, że nie przewiduje się, by przewidywane potencjalne zmiany w tym zakresie mogły być znaczące.

Tabela 15 Matryca typów oddziaływań na komponenty środowiska

Skutek realizacji zmiany planu	Komponenty środowiska									
	<i>Powietrze atmosferyczne</i>	<i>Powierzchnia ziemi i gleba</i>	<i>Wody</i>	<i>Klimat</i>	<i>Fauna, flora i bioróżnorodność</i>	<i>Krajobraz</i>	<i>Obszary chronione</i>	<i>Ludzie</i>	<i>Zabytki i dobra materialne</i>	<i>Zasoby naturalne</i>
<i>Rozszerzenie możliwości inwestycyjnych (zmiana związków z konkretną firmą i profilem działalności)</i>	P, W, CH	B,CH, D, ST	P, W, CH	-	P, W, CH, D	-	-	P, W,K, D, ST	-	-

Objaśnienia:

- B – oddziaływania bezpośrednie,
- P – oddziaływania pośrednie,
- W – oddziaływania wtórne,
- CH – oddziaływania chwilowe,
- K – oddziaływania krótkoterminowe,
- Ś – oddziaływania średnioterminowe,
- D – oddziaływania długoterminowe,
- ST – oddziaływania stałe
- „-” – brak oddziaływania

Źródło: opracowanie własne

3.3. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań na skutek realizacji ustaleń projektu zmiany planu w zasięgu mogącym przekraczać granice państwa. Najbliższa granica państwa (ze Słowacją) znajduje się w odległości ok. 3 km od omawianego obszaru. Skala możliwych planowanych zmian zagospodarowania terenu nie pozwala prognozować wystąpienia oddziaływań w zasięgu mogącym przekraczać granice państwa.

3.4. Wpływ przewidywanych oddziaływań na istniejące i planowane obszary chronione w tym na obszary Natura 2000

W związku z brakiem przewidywanych znacząco negatywnych oddziaływań projektu zmiany planu oraz ich ograniczony zasięg, prognozuje się, iż projekt nie wpłynie znacząco negatywnie na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony przyrody.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje wyłącznie zmiany zapisów tekstowych, odnoszących się do terenów oznaczonych symbolem UsP – przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Zmiany te nie dotyczą zmiany granic terenów przeznaczonych do zainwestowania ani wprowadzenia nowego przeznaczenia funkcjonalnego, a jedynie doprecyzowują, uelastyczniają i porządkują zapisy w odniesieniu do aktualnych potrzeb i obowiązującego prawa. Zmiana dotyczy terenu o niewielkiej powierzchni (ok. 0,5 ha) zagospodarowanego istniejącą zabudową produkcyjno-usługową, w zasięgu którego nie występują gatunki chronione, nie występują przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Przewiduje się, że realizacja zmiany planu nie wpłynie na przedmioty ochrony oraz cele wyznaczone dla obszarów, które podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

4. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań

Projekt zmiany planu nie modyfikuje, ani nie wprowadza nowych zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska, jak również nie wprowadza zmian w rysunkach obowiązującego planu w zakresie zasięgów terenów przeznaczonych do zainwestowania. Przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu nie będzie oddziaływać na środowisko naturalne w sposób znaczący. Niemniej, z uwagi na lokalizację w granicach i otoczeniu obszarów chronionych, uwzględniono rozwiązania planistyczne sprzyjające zapobieganiu i ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko.

W ramach ustaleń projektowanej zmiany planu, zastosowano następujące rozwiązania służące ograniczeniu potencjalnych oddziaływań na środowisko:

- Wykluczenie lokalizacji nowej zabudowy.
- Utrzymanie ustalenia dotyczącego pasa zieleni wysokiej izolacyjnej – jako element zagospodarowania terenu UsP od strony drogi i potoku. Zapis ten ma na celu ochronę krajobrazu, tłumienie hałasu, filtrację powietrza i ochronę przed pyłami, a także wzmocnienie lokalnej bioróżnorodności.
- Utrzymanie zakazu lokalizacji stacji paliw i usług motoryzacyjnych – ogranicza ryzyko emisji zanieczyszczeń do gruntu, wód i powietrza oraz zmniejsza presję komunikacyjną.
- Brak dopuszczenia funkcji mieszkaniowych – eliminuje ryzyko konfliktów środowiskowo-społecznych oraz ogranicza konieczność budowy dodatkowej infrastruktury mogącej oddziaływać na obszary chronione.
- Ograniczenia dla przekształceń istniejących budynków – brak zmian w zasięgu terenu przeznaczonego do zainwestowania, brak możliwości lokalizacji nowej zabudowy, obowiązujące przepisy odrębne z zakresu ochrony przyrody nadal zapewniają kontrolę nad potencjalnym wpływem inwestycji.

W ramach projektowanej zmiany planu nie przewiduje się konieczności wprowadzania kompensacji przyrodniczej, gdyż:

- zmiana nie dotyczy nowych terenów inwestycyjnych,
- nie prowadzi do utraty siedlisk przyrodniczych,
- nie przewiduje usunięcia zieleni o charakterze ochronnym,
- nie narusza przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000.

Choć zmiana planu nie przesądza o realizacji konkretnych inwestycji, w fazie ich projektowania i realizacji powinno się uwzględniać:

- lokalizowanie infrastruktury w sposób najmniej kolizyjny z istniejącymi elementami przyrodniczymi,
- zachowanie ciągłości terenów zieleni,
- stosowanie technologii i materiałów przyjaznych środowisku,
- unikanie prac budowlanych w okresach lęgowych i migracyjnych fauny.

Charakter zmiany planu nie generuje istotnych zagrożeń dla środowiska, jednak przyjęte rozwiązania, w szczególności utrzymanie pasa zieleni izolacyjnej, stanowią istotny element ochrony krajobrazu, bioróżnorodności i jakości życia mieszkańców. Z uwagi na neutralność środowiskową proponowanych zmian, nie jest wymagane wprowadzenie dodatkowych środków kompensacyjnych ani mitygujących.

5. Rozwiązania alternatywne

Zgodnie z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w ramach prognozy oddziaływania na środowisko należy przedstawić rozważone rozsądne alternatywne rozwiązania, wraz z uzasadnieniem ich wyboru.

- Alternatywa „zerowa” – brak zmiany planu miejscowego - utrzymanie obowiązujących zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bez ich zmiany, wskazuje na szereg ograniczeń rozwojowych i prawnych m.in.: obowiązujące zapisy ograniczają możliwość prowadzenia działalności innej niż związana z konkretnym, nie istniejącym obecnie podmiotem – Przedsiębiorstwem Produkcyjno-Usługowo-Handlowym „Żywiec-Zdrój”, co ogranicza możliwości modernizacji, przebudowy oraz wprowadzania zmian w obrębie istniejącego zagospodarowania terenu UsP.

Utrzymanie dotychczasowych zapisów skutkowałoby więc brakiem możliwości dostosowania planu do aktualnych uwarunkowań gospodarczych, planistycznych i środowiskowych oraz mogłoby generować niepotrzebne bariery inwestycyjne.

- Alternatywa zmian szerszych niż zaproponowane polegających m.in. na:
 - poszerzeniu obszaru przeznaczonego pod działalność gospodarczą,
 - dopuszczeniu funkcji mieszkaniowej,
 - usunięciu ograniczeń krajobrazowych i zieleni izolacyjnej.

Rozwiązanie to zostało odrzucone, ponieważ mogłoby zwiększyć presję inwestycyjną na cenne przyrodniczo tereny znajdujące się w otoczeniu – w szczególności na obszary Natura 2000 i Żywiecki Park Krajobrazowy oraz potencjalnie mogłoby powodować konflikty przestrzenne i społeczne.

- Wybrany wariant – ograniczona zmiana zapisów tekstowych:
 - ograniczenie zmiany planu do kluczowego zapisu bez ingerencji w granice terenów,
 - zachowaniu istniejących ograniczeń środowiskowych i krajobrazowych,
 - otwarcie funkcji gospodarczej poza związaną z konkretnym, nie istniejącym obecnie podmiotem, przy jednoczesnym zachowaniu ograniczeń eliminujących działalności potencjalnie uciążliwe.

Rozwiązanie to pozwala połączyć możliwość rozwoju działalności gospodarczej z utrzymaniem funkcji ochronnych i krajobrazowych terenów oraz pozostaje spójne z celami ochrony środowiska i zapisami dokumentów wyższego rzędu.

W toku prac planistycznych przeanalizowano możliwe scenariusze zmian i wybrano wariant minimalnie ingerujący w środowisko, a jednocześnie zapewniający możliwość racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Zaproponowane zmiany nie generują nowych znaczących zagrożeń środowiskowych, a ich wpływ pozostaje ograniczony i kontrolowany.

6. Wnioski złożone do prognozy

Do prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny nie wpłynęły żadne wnioski.

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą sporządzenia projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny, w gminie Węgierska Górka jest: Uchwała Rady Gminy Węgierska Górka Nr 0007.VI.81.2025 z dnia 14 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górnej Cięciny, obejmująca jedynie zmiany w zakresie ustaleń tekstowych zawartych w § 17.

Zmiana planu dotyczy zapisów Przepisów szczegółowych określających warunki zabudowy i zagospodarowania terenów działalności gospodarczej UsP (§ 17):

- w § 17 ust. 1 wyrażenie: „działalność związaną z funkcjonowaniem Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowo-Handlowego „Żywiec-Zdrój”- rozlewni wód pitnych i związaną z tym produkcją opakowań” otrzymuje brzmienie: „działalność produkcyjno-usługową”;
- w § 17 ust. 2 pkt 1 wyrażenie: „działalnością gospodarczą” otrzymuje brzmienie: „działalnością produkcyjno-usługową”;
- § 17 ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „zachowanie pasa zieleni wysokiej izolującej od strony drogi i potoku”;
- w § 17 ust. 2 pkt 3 skreśla się wyrażenie: „związanych z profilem produkcji”;
- w § 17 uchyla się ust.3 pkt. 3 i ust. 4.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje modyfikację treści §17, dotyczącego terenów oznaczonych symbolem UsP – terenów działalności gospodarczej. Wprowadzenie zmian ma na celu aktualizację i doprecyzowanie zapisów planistycznych w sposób umożliwiający racjonalne zagospodarowanie tego obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego poprzez:

- wyeliminowanie odniesienia do jednego, nie istniejącego już przedsiębiorstwa ograniczającego możliwości adaptacji istniejącego zagospodarowania terenu do zmieniających się realiów gospodarczych. Wprowadzenie ogólnego zapisu „działalność produkcyjno-usługowa” zapewnia większą elastyczność inwestycyjną przy zachowaniu funkcji gospodarczej;
- doprecyzowanie i uporządkowanie zapisów dotyczących zieleni izolacyjnej. Zamiast „urządzenia” nowej zieleni, zapis wskazuje na konieczność zachowania istniejącego pasa zieleni izolacyjnej, który pełni funkcje ochrony krajobrazu, osłony wizualnej oraz częściowo – funkcje środowiskowe (np. bariera hałasu i pyłów). Jest to istotne również z punktu widzenia korytarzy ekologicznych i powiązań przyrodniczych;
- zwiększenie elastyczności dopuszczalnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, bez konieczności bezpośredniego powiązania jej z określonym typem produkcji, poprzez usunięcie fragmentu „związanych z profilem produkcji”. Pozwoli to na lepsze

dostosowanie zagospodarowania terenu do zmieniających się funkcji gospodarczych i technologicznych. Jednocześnie inne ograniczenia planu (np. zakaz obiektów powodujących degradację środowiska) nadal zapewniają kontrolę nad wpływem tych działań na otoczenie.

- uchylenie nadmiernie ograniczających zapisów, takich jak zakaz rozbudowy istniejących obiektów. Utrzymywanie zakazu rozbudowy i nadbudowy istniejących obiektów ogranicza możliwości modernizacji, adaptacji oraz poprawy efektywności istniejącej zabudowy. Jego uchylenie pozwoli inwestorom na dostosowanie obiektów do współczesnych wymagań technologicznych, środowiskowych i funkcjonalnych – np. w zakresie poprawy efektywności energetycznej lub bezpieczeństwa.
- uchylenie nieaktualnych zapisów (obowiązek uzgodnień z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym).

Obszar, do którego odnoszą się proponowane zmiany ustaleń planu ma powierzchnię ok. 0,5 ha i jest zagospodarowany istniejącymi zabudowaniami produkcyjno-usługowymi.

Zmiana ma na celu zwiększenie funkcjonalności i elastyczności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

W projekcie zmiany planu nie wprowadza się modyfikacji w części graficznej.

Możliwe nieznaczne negatywne oddziaływania projektu wiążą się z:

- zastąpieniem dotychczasowego zapisu, który ograniczał działalność tylko do jednej firmy (nie istniejącego obecnie Przedsiębiorstwa produkcyjno-Usługowo-Handlowego „Żywiec-Zdrój”), bardziej ogólnym określeniem: „działalność produkcyjno-usługowa”. Dzięki temu możliwe będzie prowadzenie działalności produkcyjno-usługowej przez obecnie funkcjonujące podmioty;
- uchylenie zakazu rozbudowy i nadbudowy obiektów, wpływające na możliwość powstawania większych lub wyższych budynków związanych z działalnością gospodarczą. Zmiana ta nie oznacza znaczącego negatywnego wpływu na środowisko, ponieważ dotyczy niewielkiego obszaru o ograniczanych możliwościach zwiększania skali zabudowy, a potencjalne inwestycje będą podlegały kontroli obowiązującym regulacjom ochrony środowiska.

Prognozuje się, iż negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić w związku z realizacją ustaleń wprowadzanych projektem zmiany planu nie będą znaczące. Nie zakłócą one funkcjonowania środowiska naturalnego oraz nie przyczynią się do powstania zagrożeń dla świata przyrody. Jednocześnie projekt zmiany planu pozwoli na lepsze wykorzystanie istniejącego zagospodarowania oraz dysponowanie własnością prywatną.

Pozostałe zmiany (takie jak: doprecyzowanie funkcji jako działalności produkcyjno-usługowej, dopuszczenie infrastruktury technicznej niezwiązanej bezpośrednio z produkcją oraz zamiana zapisu „urządzenie zielenią wysoką” na „zachowanie pasa zieleni wysokiej”) nie wpływają negatywnie na środowisko, a wręcz mogą mieć neutralny lub pozytywny charakter, zachowując walory przyrodnicze i estetyczne.

Nie przewiduje się, aby realizacja zmiany planu mogła przyczynić się do powstania znacząco negatywnych oddziaływań na: różnorodność biologiczną, faunę i florę, powierzchnię

ziemi, wody, powietrze, klimat, krajobraz, zabytki, dobra materialne, ludzi oraz zasoby naturalne.

Obszar, którego dotyczy zmiana znajduje się w zasięgu Żywieckiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki i PLB240002 Beskid Żywiecki, jednak nie przewiduje się, by proponowane zmiany ustaleń planu miały negatywny wpływ na cele ochrony tych obszarów.

W zasięgu obszaru, którego dotyczy zmiana znajduje się teren zainwestowany, zagospodarowany istniejącymi budynkami produkcyjno-usługowymi. W jego zasięgu oraz bezpośrednim sąsiedztwie nie występują stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów ani zwierząt. Obszar nie jest związany z lokalnymi ostojami przyrody, ani obiektami ważnymi dla ochrony płazów. Ustalenia planu zobowiązują do zachowania istniejących zadrzewień.

Zmiana planu ma na celu dostosowanie zapisów do aktualnych realiów gospodarczych i prawnych, przy zachowaniu istniejących zabezpieczeń środowiskowych. Przewiduje się, że wprowadzone zmiany nie spowodują trwałego pogorszenia stanu środowiska ani nie będą zagrażały ludziom, przyrodzie czy obszarom chronionym.

Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań na skutek realizacji ustaleń projektu zmiany planu w zasięgu mogącym przekraczać granice państwa. Najbliższa granica państwa (ze Słowacją) znajduje się w odległości ok. 3 km od omawianego obszaru. Przewidywana skala zmian pozwala na ocenę, że nie wystąpią oddziaływania mogące przekraczać granice państwa.

Projekt zmiany planu nie modyfikuje, ani nie wprowadza nowych zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska, jak również nie wprowadza zmian w rysunkach planu w zakresie zasięgów terenów przeznaczonych do zainwestowania. Realizacja ustaleń projektu zmiany planu nie będzie oddziaływać na środowisko naturalne w sposób znaczący. Niemniej, z uwagi na lokalizację w granicach i otoczeniu obszarów chronionych, uwzględniono rozwiązania planistyczne sprzyjające zapobieganiu i ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko.

W toku prac planistycznych przeanalizowano możliwe scenariusze zmian i wybrano wariant minimalnie ingerujący w środowisko, a jednocześnie zapewniający możliwość racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Zaproponowane zmiany nie generują nowych znaczących zagrożeń środowiskowych, a ich wpływ pozostaje ograniczony i kontrolowany.

Do prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Górnej Cięciny nie wpłynęły żadne wnioski.

8. Bibliografia

1. *Audyt Krajobrazowy Województwa Śląskiego*, Uchwała nr VII/16/16/2025 z dnia 23.06.2025 r. Sejmiku Województwa Śląskiego.
2. *Identyfikacja krajobrazów na poziomie regionalnym – doświadczenia wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej w skali województwa*, [W:] *Identyfikacja i ocena krajobrazów - wdrażanie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Referaty konferencyjne*, A. Rozenau-Rybowicz, GDOŚ, Warszawa 2013.
3. *Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce*, PIG, PIB, Warszawa 2017
4. *Mapa Geologiczna Polski*, skala 1: 500 000, Centralna Baza Danych Geologicznych PIG – Państwowy Instytut Badawczy.
5. *Mapa Hydrograficzna Polski*, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa, 2005.
6. *Mapa Litogenetyczna Polski*, skala 1: 50 000, Centralna Baza Danych Geologicznych PIG – Państwowy Instytut Badawczy.
7. *Mapy obszarów zagrożonych podtopieniami w skali 1:50 000* Centralna Baza Danych Geologicznych PIG – Państwowy Instytut Badawczy.
8. *Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu*, GIOŚ, 2021 r.
9. *Ocena stanu środowiska w województwie śląskim w 2018 roku*, GIOŚ, Katowice 2019 r.
10. *Ocena uwarunkowań krajobrazowych dla potrzeb określenia predyspozycji rozwoju przestrzennego Małopolski*, Rozenau-Rybowicz A., Wójcik I., Lorek E., Węsióra M., Kraków 2012.
11. *Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego*, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2015.
12. *Program Ochrony Przyrody Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Węgierska Górka na okres 01.01.2014 r. – 21.12.2023 r.*, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach
13. *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Węgierska Górka na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026*, Uchwała nr IV/35/2019 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 21 lutego 2019 r.
14. *Program ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.*
15. *Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski w skali 1:300 000*; Centralna Baza Danych Geologicznych PIG – Państwowy Instytut Badawczy.
16. *Przyrodnicze podstawy gospodarowania przestrzenią*, A. Macias, S. Bródka, Warszawa 2014.
17. *Raport o Stanie Lasów w Polsce 2015*, Państwowe Gospodarstwo Leśne, Lasy Państwowe, 2013.
18. *Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010*, R. Zielony, A. Kliczkowska, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, 2012.

19. *Regionalna geografia fizyczna Polski*, praca zbiorowa pod redakcją: A. Richlinga, J. Solona, A. Maciasa, J. Balona, J. Borzyszkowskiego i M. Kistowskiego, Poznań 2021.
20. *Rejestr pomników przyrody powiatu żywieckiego*, RDOŚ, Katowice 2024.
21. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim*, raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Katowice 2024 r.
22. *Stan i ochrona środowiska w województwie śląskim w 2023 r.*, Urząd Statystyczny w Katowicach, 2024 r.
23. *Stan środowiska w województwie śląskim w 2016 r.*
24. *Stan środowiska w województwie śląskim raport 2020*, GIOŚ, 2020 r.
25. Standardowy formularz danych Natura 2000, Beskid Śląski PLH240005.
26. Standardowy formularz danych Natura 2000, Beskid Żywiecki PLB240002.
27. Standardowy formularz danych Natura 2000, Beskid Żywiecki PLH240006.
28. *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgierska Górka*, Uchwała Nr XXII/170/2001 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 4 września 2001 r.

Akty prawne:

1. *Europejska Konwencja Krajobrazowa* sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r., Dz.U. z 2006 r. nr 14 poz. 98.
2. *Konwencja o różnorodności biologicznej*, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z 2002 r. nr 184 poz. 1532).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie opracowań ekofizjograficznych Dz. U. z 2002 r., nr 155 poz. 1298.
4. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin Dz. U. z 2014 r. poz. 1409.
5. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; tj.: Dz.U. 2022 poz. 2380.
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów; Dz.U. 2014 poz. 1408
7. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, tj.: Dz.U. 2024 poz. 82.
8. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami tj.:Dz.U. 2024 poz. 1292:
9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, tj.: Dz.U. 2025 poz. 647.
10. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, tj.: Dz.U. 2024 poz. 1087.
11. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj.: Dz.U. 2024 poz. 1130.
12. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. Dz.U. 2024 poz. 1478.
13. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, tj.: Dz.U. 2024 poz. 1112.
14. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, tj.: Dz.U. 2024 poz. 1290.

Strony internetowe:

1. *Bank Danych Lokalnych*, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks
2. *Centralna Baza Danych Geologicznych* <https://dm.pgi.gov.pl/>
3. *Centralny rejestr form ochrony przyrody*, <http://crfop.gdos.gov.pl>
4. *Geoportal*, <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>
5. *Geoserwis GDOŚ* <http://geoserwis.gdos.gov.pl>
6. *Główny Urząd Geodezji i Kartografii* <https://www.gov.pl/web/gugik>
7. *Hydroportal* https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/
8. *Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej*, <http://www.imgw.pl/klimat/#>
9. *Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce*
<https://korytarze.pl/mapa/mapa-korytarzy-ekologicznych-w-polsce>
10. *Narodowy Instytut Dziedzictwa* <https://usluga.zabytek.gov.pl/nid/>
11. *Państwowa Służba Hydrogeologiczna* <http://www.psh.gov.pl/>
12. *Portal danych* <https://dane.gov.pl/pl>
13. *Przeгляд i generowanie Kart Charakterystyk JCW* <http://karty.apgw.gov.pl/>
14. *Standardowe formularze danych o obszarach Natura 2000*
<http://natura2000.gdos.gov.pl/>
15. *System Informacji Przestrzennej gminy Węgierska Górką*
<https://wegierskagorka.e-mapa.net/>
16. *System Osłony Przeciwosuwiskowej*
<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>